Ніва

Тыднёвік Беларускага грамадска-культурнага таварыства

№ 26 (957) ГОД XIX БЕЛАСТОК 30 ЧЭРВЕНЯ 1974 г. ЦАНА 60 гр.

„БЕЛАСТОЦКАЯ ЗЯМЛЯ“ НА МОРЫ

Ужо два гады па марах і акіянах плавае вялікае судно **„Беластоцкая зямля“**. Яно горда носіць па свеце герб нашай роднай старонкі.

„Беластоцкая зямля“ нарадзілася пры супрацоўніцтве з балгарскай суднабудаўнічай прамысловасцю. Суднаверф у Варне пабудавала корпус гэтай плаваючай „Беластоцкай зямлі“, а познанскае прадпрыемства імя Цагельскага абсталявала яе магутным рухавіком.

„Беластоцкая зямля“ мае 182 метры даўжыні і амаль 20 метраў шырыні. Змяшчае адначасова 800 вагонаў вугалю. Ды не толькі вугалю. Судно перавозіць таксама руду, збожжа і матэрыялы для хімічнай прамысловасці. Найчасцей наведвае парты Францыі, Іспаніі, Італіі і Скандынавіі. У апошні час перасякае таксама акіян. Самае далёкае падарожжа прыпала на восень і зіму мінулага года. Тады „Беластоцкая зямля“ наведала порт Вікторыя ў Бразіліі і 1 снежня 1973 года ўпершыню ў сваім жыцці перасякла **экватар**, што ў жыцці судна лічыцца вельмі важнай падзеяй. Пасля „Беластоцкая зямля“ наведала яшчэ Венесуэлу, адкуль забрала ў свае склады руду.

Цяпер яна паплыла з польскім вуглем у ЗША, едучы назад, забярэ сыравіну для хімічных заводаў, або зноў паплыве у Венесуэлу за рудой.

Экіпаж „Беластоцкай зямлі“ працуе пад камандаваннем вопытнага капітана марскога плавання **Уладзіміра Вронскага.** Матросы ахвотна чытаюць пісьмы ад грамадзян Беласточчыны і будуць удзячны ўсім, хто захоча да іх напісаць па адрасу: PŻM, Szczecin m/s Ziemia Białostocka”.

Яўгеній Грынявіцкі
фота **В. Рудчыка**



Судно „Беластоцкая зямля“ ў Гданьскім порце.

З ПЕСНЯЙ НАСУСТРАЧ XXX-ГОДДЗЮ ПНР

Сёстры Люба Гаўрылюк і Яўгіння Мінько з Беластока на сёлетнім фінальным аглядзе БГКТ занялі II месца ў катэгорыі сучаснай песні ў групе дуэтаў.

Фота А. Карпюка

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

Фестываль песні і дружбы ● Дырэктар школы ў Ляшуках ● Размова з прафесарам Міхасём Ларчанкам ● У аўтара „Духа Белавежы“ ● Літаратурная старонка ● Турнір у Чарэўках ● Беластоцкі кірмаш ● Хто слухае, хто стукае, хто пора ● Весткі з Белавежы, Семяноўкі, Гайнаўкі, Грэдалёў, Шудзялава, Крывяціч, Спічак, Саколкі і інш. ● Песня з рэпертуару Чэслава Немана „Калакольчык“.

СУСТРЭЧЫ З ЗЕМЛЯКАМІ

З РОДУ БУРАКОЎ

Заехалі мы пад старэнькую хатку **Андрэя Бурака** з вёскі Кошкі ў Бельскім павеце.

— Наша хата, — пазней, калі мы разгаварыліся, сказаў мне дзядзька Андрэй, — як мы самі, яшчэ з даваеннага часу, дык разам дажываем свой век.

Сапраўды, Андрэй Бурак пражыў ужо 72 гады, а яго жонка, бабулька Анна — аж 78.

Вось і яна паявілася на парозе гэтай хаты. Яшчэ шустрая, бадзёрая.

—Я думала, — адазвалася яна, — што гэта Валодзя...

— Яны з рэдакцыі, — паясніў муж. — Нашу сям'ю хочуць апісаць.

— Дык заходзьце ў хату, — папрасіла бабулька Анна.

Я ахвотна скарыстаў з гэтага запрашэння, бо хацелася паглядзець, як жывуць **бацькі трох афіцэраў** Людовага Войска Польскага, **адной настаўніцы** і **двух сялян.**

Жывуць яны звычайна, па-сялянску, як навучыліся ад сваіх бацькоў, як прывыклі жыць на працягу мінулых дзесяткаў гадоў. Дом задбаны, чысценькі, а найбольш месца займаюць у ім старамодныя кросны, на якіх бабулька Анна вырабляе саламяныя дарожкі.

— І вы гэта яшчэ сама?! — не змог я стрымаць свайго здзіўлення.

— А як жа ж жыць без работы! — адказала яна. — Няраз за дзень патраплю я яшчэ і тры такія саламянкі выткаць.

— А што нам рабіць? — дадае Андрэй Бурак. — Гаспадарку я ўжо зусім перадаў старэйшаму сыну, значыць **Міналаю.** Ён ад нас аддзяліўся і асобна пабудаваўся, мае прыгожыя будынкі і гаспадарыць па-сучаснаму, лепш за мяне, бо я на гэтых чатырох гектарах поля ніколі роскашы не меў, а ў яго ўсяго ўдосталь. Аддаў я гаспадарку яму без жалю, бо гэтых, — ён паказаў фатаграфіі за шклом, — зямля карміць не будзе, яны на дзяржаўным пайку.

І я прыглядзеўся да гэтых фатаграфій, што па старамоднаму звычаю віселі на сцяне, апраўленыя ў зашклёныя рамкі. З гэтых здымкаў глядзелі на мяне тры вайскоўцы: **марак, лётчык і, здаецца, артылерыст. Усе яны — афіцэры Людовага Войска Польскага, усе выпускнікі Бельскага беларускага ліцэя.**

Пад фатаграфіямі — таксама ў рамках і за шклом — нейкі дыплом, апячатаны залатымі літарамі. Прыглядаюся бліжэй і чытаю:

„Грамадзянам Анне і Андрэю Буракам. За патрыятычнае і грамадзянскае выхоўванне сыноў на верных абаронцаў сацыялістычнай Радзімы —

шэф Галоўнага Палітычнага Упраўлення ЛВП

(—) Уладзімір Саўчук

Варшава, 13 кастрычніка 1972 года.“

— О, тады сам міністр Нацыянальнай абароны, генерал Войцех Ярузельскі з намі гутарыў. Маці не змагла паехаць, бо якраз крыху прыхварэла, дык я з Валодзем выбраўся. Запрасілі на сустрэчу ў Міністэрства абароны бацькоў, у якіх найбольш сыноў у арміі. З цэлай Польшчы сабралося нас 28 сем'яў. З Беластоцкага ваяводства быў толькі я. Вазілі нас па музеях, частавалі, медалямі за заслугі для абароны краіны мяне і жонку ўзнагародзілі, і за дарогу заплацілі, як паноў якіх трактавалі. Вось да чаго мы дажыліся! — разгаварыўся дзядзька Андрэй.

— А як гэта здарылася, што ў вашай хаце завялося аж трое афіцэраў?

— Звычайна. Першы — пасля дзевяці класаў Бельскага ліцэя — пайшоў у афіцэрскую школу **Валодзя.** Цяпер ён у Гдыні. За ім — у вайсковую тэхнічную акадэмію — падаўся малодшы на два гады **Аляксандр.** Цяпер ён не толькі афіцэр, але і магістр інжынер. А вось гэты, — дзядзька Андрэй паказвае на здымак, — значыць, **Сярожа,** аднагодак з народнай уладай, таксама не захацеў быць горшым ад сваіх старэйшых братоў. Як

(Працяг на стар. 4)



Уладзімір Бурак.

БГКТ ХРОНІКА

■ 12 чэрвеня паэт Алесь Барскі сустрэўся з чытачамі ў Зубачах і Чаромсе на Гайнаўшчыне.

■ 14 чэрвеня варшаўскі аддзел БГКТ на сваім пленарным пасяджэнні абмеркаваў справу святкавання 30-ай гадавіны нашай дзяржавы і працу аддзела за апошні перыяд часу. З інфармацыямі выступаў сакратар праўлення аддзела Віктар Швед. Дыскутанты гаварылі аб патрэбе сустрэч варшаўскага актыву з сялянамі Беласточчыны, аб арганізаванні аддзелам канцэртаў, на якіх выступалі б калектывы БГКТ, і аб некаторых іншых справах свайго аддзела. У пленуме прыняў удзел старшыня ГП Мікалай Самоцік.

■ 16 чэрвеня ў Літвінавічах адбыўся народны фэстын БГКТ, прысвечаны святкаванню 30-ай гадавіны Народнай Польшчы. Прынялі ў ім удзел сакратар павятовага камітэта ПАРП Веслаў Шышко, старшыня ГП Мікалай Самоцік, сакратар гміннага камітэта ПАРП у Нурцы Яўгень Шышко і начальнік гміны ў Нурцы Анатоль Данілюк, члены праўлення сямяціцкага аддзела і іншыя. З дакладамі выступілі сакратар сямяціцкага аддзела БГКТ Міхась Вішанка і начальнік гміны ў Нурцы Анатоль Данілюк. У мастацкай частцы выступілі: харавы калектыў, танцавальная і музычная групы гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку. Затым праведзены былі конкурсы СОП-у, супрацьалкагольны і „Мікрафон для ўсіх“. Арганізацыйны камітэт і суарганізатары добра выканалі свае заданні, за што належыцца ім шчырая падзяка. Суарганізатарамі фэстына былі сельгасгурток у Літвінавічах (старшыня Ільля Семянюк), прадукцыйная спулдзельня ў Клюковічах (старшыня — Уладзімір Баранчук), ГС-ы з Мілейчыц і Нурца, якія дасканала забяспечылі фэстын рознымі прадуктамі. (мх)

ШТО НОВАГА?

У Таварыстве польска-савецкай дружбы

10 чэрвеня г.г. праходзіў у Беластоку XII Ваяводскі з'езд Таварыства польска-савецкай дружбы.

У інтэрв'ю для „Нівы“ старшыня новага Ваяводскага праўлення ТППР, галоўны рэдактар „Газеты Беластоцкай“ **Марэк Юрковіч** падкрэсліў:

— Ваяводскі з'езд нашай арганізацыі, якая ў сучасны момант складаецца з 1 213 гурткоў і ахоплівае сваёй дзейнасцю ўсё наша ваяводства, праходзіў у асабліва ўрачыстай атмасферы юбілею 30-годдзя Народнай Польшчы і адначасова 30-годдзя дзейнасці ТППР на Беласточчыне. Хоць праца з'езду канцэнтравалася на ацэнцы дзейнасці ТППР за мінулыя чатыры гады і планах на будучыню, але быў ён аднačасова спробай глянуць на пройдзены нашай арганізацыяй 30-гадовы шлях, а прысутнасць у зале першых дзеячоў ТППР на Беласточчыне на чале з першым сакратаром ВП ТППР у 1944 годзе **В. Вэнцлікам** і яго ўспаміны з тых год мелі асаблівае значэнне.

Беластоцкая арганізацыя ТППР у апошнія гады больш шырока знаёміла грамадства нашага ваяводства з роляй, якую адыгрывае Савецкі Саюз у барацьбе дзвюх сістэм — цяпер у галіне ідэалогіі, гаспадаркі і навукі. На гэтым фоне мы імкнуліся паказаць савецкую ініцыятыву на міжнароднай арэне, эканамічны і навукова-даследчы патэнцыял, а таксама культурныя дасягненні Савецкага Саюза. У культурнай дзейнасці мы дабіліся таксама значных поспехаў: прадстаўніца Беласточчыны заняла I месца на Агульнапольскай алімпіядзе рускай мовы, добра паказалі сябе беластаччане на Агульнапольскім дэкламатарскім конкурсе твораў савецкіх пісьменнікаў у Кашаліне і на X фестывалі савецкай песні ў Зялёнай Гуры. Асаблівую ўвагу звяртала наша арганізацыя на развіццё прыгранічнага абмену Беласточчыны з суседнімі абласцямі і раёнамі Беларускай і Літоўскай ССР.

У прынятай на XII ваяводскім з'ездзе ТППР праграме дзейнасці на бліжэйшыя гады цэнтральнае месца адводзіцца пашырэнню сярод нашага грамадства прыкладаў маральнай перавагі сацыялізму над капіталізмам, якая з'яўляецца гарантыяй пераможнага развіцця сацыялістычных краін на чале з Савецкім Саюзам, папулярызацыі дасягненняў СССР у творчым выкарыстанні навукі і тэхнікі для пабудовы камунізму, а таксама ўмацоўванню нашых звенняў у асноўных маладзёжных асяроддзях Беласточчыны. У верасні гэтага года адбудзецца ў Беластоку спатканне польскай і савецкай моладзі, у якім прыме ўдзел каля 700 дзяўчат і юнакоў з усіх рэспублік СССР і дзесяткі соцень нашай моладзі. Гэтая велічная ўрачыстасць належыць да ліку цэнтральных мерапрыемстваў у святкаванні 30-годдзя Народнай Польшчы, і правядзенне яе іменна ў Беластоку ярка сведчыць аб дасягненнях нашага ваяводства ў справе пашырэння і ўмацавання польска-савецкай дружбы.

Інтэрв'ю правёў **М. Гайдук**

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА



Так выглядаў Мінск пасля вызвалення ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў (ліпень, 1944).

Вызваленне Мінска

30 гадоў таму назад, у спякотны дзень — 3 ліпеня, Мінск быў вызвалены ад фашысцкіх акупантаў. І сёння ў гэты дзень у рознаколерным святочным убранні, у яркіх агнях ілюмінацый мінчане, а разам з імі ўвесь беларускі народ, урачыста святкуюць 30-годдзе свайго вызвалення ад фашысцкага рабства.

Мы ж, франтавікі, — удзельнікі аперацыі „Баграціён“, міжвольна ўспамінаем, як тады ішлі па спаленай ворагам зямлі, вызваляючы родную Беларусь.

23 і 24 чэрвеня памятнага 1944 года на шырачэзнай 500-кіламетровай плошчы — ад Полацка да Мозыра — узняліся войскі I-га Прыбалтыйскага, 3-га, 2-га і 1-га Беларускіх франтоў, пры дапамозе народных мсціўцаў — беларускіх партызан савецкія воіны пайшлі на штурм „непрыступнай“ варожай абароны „Усходняга вала“. У першыя ж дні „Усходні вал“ быў прарваны на ўсю яго глыбіню і, праследуючы адступаючага праціўніка, савецкія войскі разгарнулі наступленне да ракі Беразіны — да другога рубяжа абароны.

29 і 30 чэрвеня савецкія войскі паспяхова фарсіравалі Беразіну, штурмам авалодалі добра ўмацаванымі гарадамі — Барысавам і Бабруйскам. Пасля гэтага войскі 1-га і 3-га Беларускіх франтоў, пераадольваючы ўпартае супраціўленне гітлераўцаў, імкліва пайшлі на Мінск.

3 ліпеня, калі ў ранішнім небе яшчэ мігацелі зоркі, на паўночна-ўсходнюю ўскраіну Мінска ўварваліся перадавыя атрады 5-ай гвардзейскай танкавай арміі маршала бранетанкавых войск Ратмістрава, у жорсткіх баях пачалі яны прабівацца да цэнтра горада.

Так жа храбра, знішчаючы на сваім шляху ворага, уляцелі ў Мінск з паўднёвага ўсходу танкі перадавых груп 2-га гвардзейскага танкавага корпуса генерал-маёра Бурдзейнага, а ўслед за імі — пяхота галоўных часцей 31-ай арміі генерал-лейтэнанта Глаголева. У поўдзень, прарваўшы паўднёвую абарону горада, уварваліся ў Мінск і часці 1-га гвардзейскага танкавага корпуса генерал-маёра Панава.

Нязмерна вялікай была наша радасць. Але мёртвыя папялішчы, руіны, чорныя выпаленыя вокны напоўуцалеўшых сцен ды яшчэ канцэнтрацыйныя лагеры, па-турэмнаму абгароджаныя калючым дротам, а побач з імі даўжэзныя, хапаючыя за душу пагоркі агульных магіл, у якіх пакоіліся дзесяткі тысяч замучаных у засценках гестапа і расстраляных савецкіх людзей, — страш-

(Працяг на стар. 4)



Ленінскі праспект — галоўная магістраль горада (май, 1974).

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela 30.VI. 7.30 Kurs Rol. 8.15 Now. w domu i zagr. 8.35 Bieg po zdrowie. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Ex libris. 10.35 Antena. 10.50 Piosenka dla Ciebie. 11.35 Radar. 11.50 Estrada Poetycka. 12.05 Dziennik. 12.25 Przemysł rolnictwu. 12.40 Zapisane w pamięci. 13.20 Nie tylko dla pań. 13.50 Dla dzieci. 14.20 Czarny kot — film fab. węg. 15.30 Los. Toto — Lot. 15.50 Piłk. Mistrz. Świata (II runda) finały. 17.50 Przyjąć czy odrzucić. 18.40 Pr. balet. 18.55 Refleksje ob. 19.15 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 „Opole 74” — Mikrofon i Ekran. 22.35 Sport.

Poniedziałek 1.VII. 16.10 Pr. dnia. 16.15 Oferty. 16.30 Dziennik. 16.40 Echo stad. 17.05 Teleferie. 18.15 Warszawskie perspektywy. 18.30 J. S. Bach — Fantazja chromatyczna. 18.45 Kr. Warsz. i Maz. 19.00 Nauka polska w XXX-leciu. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Teatr TV: J. Iwaszkiewicz — Sława i chwała. 21.55 Minione 3 lata — film dok. cz. I. 22.25 Dziennik. 22.40 Śpiewa H. Rumowska.

Wtorek 2.VII. 9.00 Poranek Tel. Najmłodszych. 10.00 Józef Balsamo — film franc. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Finał IX Olimpiady Wiedzy Społeczno-Polit. ZSMW. 17.35 Szczecin — rok 1945. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Eureka. 19.10 Przyp., radzimy. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Józef Balsamo — film franc. 21.15 Sport. 21.20 Interstudio. 21.50 Co kto lubi — pr. rozr. 22.45 Dziennik.

Środa 3.VII. 9.25 Mat. w szkole. 10.00 Czarodziej Glinka — film fab. radz. 11.30 Mat. w szkole 15.30 Pr. dnia. 15.35 Inf., Tow., Prop. 15.50 Piłk. Mistrz. Świata. 17.40 Los. Mał. Lot. 17.50 Kr. Warsz. i Maz. 18.05 Zmagania z Bałtykiem. 18.30 Dziennik. 19.10 Dobranoc. 19.20 Piłk. Mistrz. Świata. 21.20 Pożegnanie weterana — film dok. 21.45 Dziennik. 22.00 Przegl. Piłk. Mistrz. Świata.

Czwartek 4.VII. 7.25 Powtórz. przegl. Piłk. Mistrz. Świata (II runda). 9.00 Poranek Tel. Najmł. 10.00 Film fab. 10.50 Mat. w szkole. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Wiem wszystko — teleturniej. 17.05 Teleferie. 18.15 Kr. Warsz. i Maz. 18.35 Polska w świecie. 19.00 Test — Słow. Ekonom. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Film. fab. 21.10 Sport. 21.20 Czym żyje świat. 21.50 Czworo w przedziale. W. Awerczenko. 22.20 Dziennik. 22.35 Inf., Tow., Prop.

Piątek 5.VII. 10.00 Obrońca życia — film fab. węg. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Najlepszy z najlepszych — film dok. 17.25 Turyst. i wyp. 17.50 Studio Zlotowe Tel. Mł. 18.20 Kr. Warsz. i Maz. 18.40 Dialogi historyczne — Lublin 44. 19.10 Przyp., radz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.20 Zaśpiewajmy to jeszcze raz. 20.50 Panorama. 21.30 Pr. publ. kult. 23.30 Dziennik.

Sobota 6.VII. 9.00 Poranek Tel. Najmł. 10.00 Posag księżniczki Ralu — film fab. rum. 14.55 Pr. dnia. 15.00 Pr. I prop. 15.15 Nie tylko dla pań. 15.50 Piłk. Mistrz. Świata. Mecz o 3 i 4 miejsce. 16.45 Dziennik. 18.05 Reportaż. 18.30 Pegaz. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.20 Koncert estradowy z okazji XXV-lecia Nowej Huty. 21.35 Dziennik. 21.55 Sport. 22.25 Posag księżniczki Ralu — film fab. rum.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek, 28.VI — 17.40 Film fab. 19.30 Koncert („Złoty Orfeusz”).

Sobota, 29.VI — 7.00 Pr. dnia. 15.30 Film dokumentalny. 17.30 Koncert finałowy festiwalu „Białe Noce”. 19.00 Czas. 19.30 c.d. koncertu B. N. 20.30 Sport. 21.00 Reportaż z Chatyni.

Niedziela, 30.VI — 7.00 Pr. dnia. 9.30 Spektakl TV. 12.10 Koncert. 12.50 Film naukowo-pop. 14.50 Pokazy na stadionie „Dynamo”. 17.55 TV teatr miniatur. 19.30 Transmisja z mistrz. świata w piłce nożnej. 21.15 Reportaż z uroczystego winszowania weteranów Wojny Ojczyźnianej.

КІНО

Białowieża Kaprysy Marii — fran. 2—3. Przygody Robinsona Cruzoe — radz. 4—5. Wykryć szpiega — radz. 6—7.

Czeremcha Wakacje we czworo — włos. 2—3. Gniewna podróż — buł. 6—7.

Czyże Góry, rzeki, ludzie — pol. Mordercy w imieniu prawa — fran. 3—7.

Dubicze Cerkiewne Kes — ang. Na rabunek — radz. 3—7.

Gródek Chłopi — pol. I i II cz. 3—7.

Kleszczele Front wyzwolenia — pol. 2—3. Pierścień — pol. 4—5. Pierwsze dni — pol. 6—7.

Michałowo Dramat zazdrości — włos. 2—3. Lekcja odwagi — czes. 4—5. Mocne uderzenie — pol. 6—7.

Mielnik Przygody Tomka Sawyera — rum. 2—3. Tropiciel śladów — rum. 4—5. Ogniomistrz Kaleń — pol. 6—7.

Milejczyce Lala — włos. 2—3. Pippi w kraju Taka — Tuka — szwedz. 4—5. Czyste ręce — rum. 6—7.

Narew Nareszcie poniedziałek — węg. Raport. 36 — kor. 3—7.

Narewka Śmic, smac, smoc — fran. Telegram — radz. 3—7.

Nurzec Śmierć Indianina — rum. 2—3. Podróże z Jakubem — węg. 4—5. Monolog — radz. 6—7.

Orla Godzina szczytu — pol. Wesele — pol. 3—7.

Rajsk Łobuz — fran. Białe słońce pustyni — radz. 3—7.

B.Z.Graf. zam. 1745 0-4



Пра „Каласы пад сярпом тваім" Караткевіча

Кракаўскае „Жыцё літэрацке" ад 2 чэрвеня г.г. публікуе артыкул Фелікса Фарнальчыка „Польска-беларуская эпапея Караткевіча".

Фарнальчык піша пра вядомы раман Уладзіміра Караткевіча „Каласы пад сярпом тваім".

У першых радках артыкула адзначаецца:

„Каласы пад сярпом тваім" з'яўляецца адным з выдатнейшых гістарычных раманаў у нашых усходніх суседзяў, асабліва важным для нас з увагі на месца, якое ў ім адведзена польскім справам у перыяд перад Студзеньскім паўстаннем 1863 года. Уладзіміра Караткевіча нездарма называюць „беларускім Сянкевічам", бо гэту дылогію Караткевіча можна параўноўваць з „Трылогіяй", таксама і з „Панам Тадэвушам", і з „Аннай Карэнінай", і з іншымі такога роду вялікімі эпічнымі панарамамі".

Далей Фарнальчык заўважае, што Караткевіч у сваім рамане ахоплівае вялікі шмат гістарычнага часу, саракавыя і пяцідзесятыя гады мінулага стагоддзя. Абапіраецца ён на гістарычныя крыніцы, а таксама на вусныя паданні, песні ды быліны даўняй Беларусі. Свядома звяртаючыся да народных легенд, Караткевіч уводзіць на старонкі сваёй эпапеі герояў сапраўдных і выдуманых, падзеі прыгодніцкія або нават і фантастычныя. Караткевіча ўражлівасць на колеры і гукі, жывапіс і музыку, у спалучэнні з выдатным літаратурным талентам, прынесла запамінальныя вобразы, незвычайную прозу!

Далей Фарнальчык цікава пераказвае сюжэт „Каласоў пад сярпом тваім" і звяртае ўвагу на своеасаблівую „незакончанасць" гэтага рамана, у якім нічога не даведзена да канца, да вырашэння. Гэта знамянальна! Караткевіч з'яўляецца шчырым пісьменнікам, указвае на галоўныя прычыны няўдач ды слабасцяў паўстання. Прытым з непаўторным майстэрствам паказвае настроі і побыт тагачаснай грамадскасці, яе звычаі, занятки і норавы. Зрабіў гэта зграбна і займальна.

Фарнальчык запрыкмеціў, што Караткевіч з улюбёнасцю апісвае вочы, іх колер, позіркі, — апісвае рукі, бо рукі расказваюць аб чалавеку столькі ж, што і вочы...

У заканчэнні артыкула, які займае тры чвэрці старонкі, чытаем наступнае:

„Вядома, у рамане гэтым у значнай меры ідзе гутарка і пра нашы, польскія справы, бачаныя, праўда, дапытлівым і мудрым суседам. Улічвае ён перш за ўсё тое, што з'яўляецца яму самым блізкім, ды як жа шмат у ягоным бачанні падрабязнасцяў, якіх мы сабе не ўяўлялі. А калі дадаць, што гэта выдатны літаратурны твор, дык будзе яшчэ гэта адным аргументам за мэтазгоднасць паказу яго ў польскім перакладзе".

Сакрат Яновіч

ЧЫТАЙЦЕ і РАСПАЎСЮДЖВАЙЦЕ „Ніву"!



Урачыстая прысяга моладзі.



Выступае хор з Орлі.

ФЭСТЫН У ОРЛІ

З нагоды свята пажарнікаў у Орлі Бельскага павету адбыўся фэстын. Арганізавала яго Ваяводскае праўленне добраахвотных пажарных каманд і Галоўнае праўленне БГКТ.

У час фэстына былі такія ўрачыстыя моманты, як прысяга моладзі, ушанаванне памяці загінуўшых у час II сусветнай вайны, сустрэча з гайнаўскімі і бельскімі пажарнікамі.

На заканчэнне адбыўся канцэрт беларускіх мастацкіх калектываў з Орлі, Беластока, Бельска і Плёсак, а таксама спаборніцтвы футбольных каманд і народнае гулянне.

Тэкст і фота **Я. Цялушэцкага**



Гарцэры трымалі варту ля магілаў загінуўшых удзельнікаў II сусветнай вайны.

У НАВАСАДАХ ПРЫЕМНА

Клуб „Рух" у Навасадах — адзін з лепшых у Гайнаўскім павеце. Супольным гаспадаром яго з'яўляецца моладзь. Яна прыходзіць сюды вечарам, каб паглядзець кінафільм (прыязджае сюды аб'язное кіно) або тэлевізар. Пасля агляду людзі часта застаюцца тут, каб у „сваім кругу" падыскутаваць над тым ці іншым кінафільмам, пастаноўкай, кніжкай.

Ініцыятарамі клубных мерапрыемстваў з'яўляецца перш за ўсё Ірэна Балтрамюк (клубны кіраўнік) і Мікалай Трашчотка (старшыня мясцовага гуртка ЗСМВ). Асабліва суботнімі і святочнымі вечарамі ў клубе поўна моладзі, бо якраз у гэтыя дні адбываюцца танцавальныя вечарыны, спалучаныя з конкурсамі і згадуй-згадуляй.

Мясцовая моладзь любіць паспяваць. У зімовыя і ранневясеннія месяцы ў клубе збіраецца на рэпетыцыі самадзейны гурток. Кіруе ім Марыя Ляшчынская. Ставілі яны ў пачатку гэтага года п'есу „Такія сабе клопаты", выступалі з гумарыстычнымі сцэнкамі.

Навасадскі клуб часта наведвае тутэйшы ўраджэнец, а цяпер пастаянны жыхар Гайнаўкі — мастак Янка Салаванюк. Ён выступае з лекцыямі па гісторыі старажытнага, візантыйскага, рускага, гатыцкага жывапісу. Расказанае папаўняе каляровымі дыяфільмамі. Усе яго лекцыі карыстаюцца вялікім поспехам і зацікаўленнем у тутэйшых жыхароў. Цікавымі і займальнымі бываюць таксама сустрэчы з удзельнікамі другой сусветнай вайны, з раднымі, журналістамі (у тым ліку з журналістамі тыднёвіка „Ніва"), пісьменнікамі (наведаў іх аўтар кніг пра апошнюю вайну А. Амільяновіч).

Наведвальнікі клуба з Навасад не толькі „адседжваюцца" за столікамі пры шашках ці шахматах. У красавіку гэтага года супольна са старэйшымі жыхарамі вёскі моладзь наладзіла дарогу на адрэзку Дубінская Ферма — Рэпіска. Паабапал яе пасадзілі маладыя дрэўцы. У клубе знаходзіцца бібліятэчны пункт. Карыстаецца з яго 80 асоб. Такім чынам, кніжка наблізілася да чытача, які дагэтуль быў вымушаны ездзіць або хадзіць за кніжкамі ў бібліятэку ў суседнюю вёску Дубіны. (ця)



КОНСКІМ ВОЛАСАМ

У яго заўсёды добрая парода свіней. Добра яны ядуць, добра растуць і хутка правяцца. Але хто ў яго купіў парасят, ніколі не дагадаваўся свіней. Нават не дагадаваўся ніколі падсвінка. І не здагадваўся, чаму.

— Гаспадыні ў вас дрэнныя, не ўмеюць гадаваць свіней, — падкрэсліваў той гаспадар здольнасці сваёй жонкі.

Але ўрэшце выкрылася прычына, чаму не шанцуе нікому, хто купіў ад яго парасят. Прыпадкова ў зваранай каркавіне тыя, што куплялі ў яго парасят, знайшлі конскі волас. І тады здагадаліся, чаму не папраўляліся, не раслі, а проста марнелі падсвінкі, якіх хацелі яны адкормліваць.

Гэты чалавек перад продажам парасят аднавяскоўцам абвязваў шыю конскім воласам так, каб не было гэтага відаць. Парасяты падрасталі, і волас сціскаў ім шыю. Яны марнелі, не елі, мучыліся. А чалавек быў задаволены, што толькі ў яго свінні растуць.

М. Сваяк



Нашаніўская пара

МАКСІМ БАГДАНОВІЧ — ЧАСТКА VI

Крышталізацыя пачуццяў. Апрача патрыятычных пачуццяў, аб якіх мы ўжо гаварылі, у Багдановіча скрышталізаваліся эмоцыі грамадскія і маральныя. У чым спецыфіка гэтых эмоцый і адчуванняў паэта? Чым Багдановіч адрозніваўся ад іншых беларускіх пісьменнікаў і вогуле ад грамаднай большасці людзей? Бадай што ў кожным чалавеку знаходзіцца элемент эгаізму, карысталюб'я. Гэты элемент і акрэслівае імкненне чалавека да ўласнай маёмасці, уласнай сям'і, уласнай кватэры. Такі эгаізм з'яўляецца неаддзельнай часткай амаль кожнага чалавека і таму не выклікае ў нас асуджэння. Ці быў ён у Багдановіча? Багдановіч быў нармальным чалавекам і таму марыў і аб каханні, і аб сям'і, і аб кватэры, і аб матэрыяльным забеспячэнні жыцця. Аднак Багдановіч лічыў гэта ўсё нерэальным і немагчымым. Ведаў, што памрэ. Ведаў, што не можа жыць для сябе, рашыў жыць для іншых. Ці гэты рамантычна-містычны прынцып вынікаў выключна з безнадзейнага стану здароўя паэта? Не. Мабыць, перш за ўсё з прыроджанага альтруізму і з сістэмы выхавання. Багдановіч выхоўваўся на рускай і еўрапейскіх літаратурах. Быў Максімам-кніжнікам. Філасофскі роздум над жыццём старажытных пісьменнікаў, высокія ідэалы рамантычнай літаратуры, глыбокае спачуванне пісьменнікаў-рэалістаў беднаму малому чалавеку, захапленне імпрэсіяністаў бязмежнасцю прыроды — усё гэта вылілася ў сэрцы Багдановіча ў вялікую крыніцу любві чалавека і яго сусветнай айчыны. Багдановіч быў інтэрнацыяналістам. Лічыў, што ёсць адна агульначалавечая культура і адно агульначалавечае хамства. Па думцы паэта, паасобныя народы ствараюць версіі культуры — часткі культуры агульначалавечай. Спецыфічнай рысай жыцця Багдановіча было тое, што кожны яго тэарэтычны вывад цягнуў за сабой яго практычнае дзеянне. Багдановіч не быў паэтам, які, замкнуўшыся ў вежу са слановай косці, піша людзям рэцэпты на шчасце. Паэт-грамадзянін працавіта, па-сялянску ўзнімаў беларускую цаліну.

І так ні рамантызм, ні мадэрнізм, ні адлеглая старажытная літаратура не адводзілі, а набліжалі Багдановіча да жыцця.

Другім фактарам, які спрыяў крышталізацыі грамадскіх і этычных поглядаў Багдановіча, была рэвалюцыя 1905 года. Калі яна пачалася, Багдановічу было 15 год. Аб удзеле Багдановіча-вучня ў наіўным анархістычным руху мы ўжо гаварылі і не будзем да яго вяртацца. Гаворачы аб рэвалюцыі 1905 года, маем на ўвазе шырэйшы аспект справы. Рэвалюцыя адрадзіла надзею. Нягледзячы на тое, што не закончылася ўдачай, рэвалюцыя падкапала фундамент старога візантыйскага манументалізму, які ўвасабляўся ў царскай сістэме. Дзякуючы рэвалюцыі ўгрунтавалася перакананне, што няма нічога вечнага, што старое павінна памерці, што адзінства імперыі гэта толькі пустое слова, што кожны народ мае свае мэты, што прыгнечаны чалавек імкнецца да вызвалення, што адна з найбольш русіфікаваных нацый — Беларусь прабуджаецца да нацыянальнага жыцця.

Усё гэта ўспрыняў сваёй інтуіцыяй Багдановіч. Стаў ён беларускім разначынцам-дэмакратам. Рашыў аддаць усе свае сілы для далёкай айчыны — Беларусі. Шукаючы фактараў, якія спрыялі крышталізацыі грамадскіх поглядаў Багдановіча, нельга абыйсці і беларускай грамадскай рэчаіснасці. Сутыкнуўся Багдановіч з ёю ў 1911 годзе, але ведаў ужо раней. Ведаў з рускай літаратуры, ведаў з беларускіх песень і казак. Аднак галоўную ролю ў працэсе азнаямлення Багдановіча з жыццём Беларусі адыграла „Наша ніва". Перыёдык гэты быў люстрам беларускай сялянскай нядолі. Грамадная большасць артыкулаў „Нашай нівы" была прысвечана жыццю беларускай вёскі. Аб гэтым жыцці гаварылі амаль усе вершы і апавяданні, змешчаныя ў „Нашай ніве". Тон гэтых публікацый быў наогул элегійны. Сэрца хворага Багдановіча было адкрыта на чалавечы боль. Цемра, забітасць, нядоля роднага краю выклікалі ў паэта глыбокія спачуванні. Слабы і бясільны ў адносінах да сваёй бяды, чуў у сябе дастаткова сілы для барацьбы з усім беларускім горам, з нацыянальнай няволяй, з матэрыяльным убоствам, з маральным упадкам. Можна гэта назваць наіўным донкіхоцтвам, але лепш было б назваць прыгожым, дэмакратычным грамадзянскім парывам.

З РОДУ БУРАКОЎ

(Працяг са стар. 1)
толькі здаў матуру ў Бельскім беларускім ліцэі, дык адразу падаўся ў афіцэрскую школу. Цяпер ён ужо капітан, служыць на Шлёнску.

— Як вы мяркуеце, — запытаў я дзядзьку Андрэя, — кім былі б вашы дзеці, каб у нашай краіне не было бясплатных школ?

— Кім жа маглі б быць? У пастухі, у батракі, служанкі падаліся б, бо тыя 4,30 га, што я меў, як змог бы падзяліць на шасцярых?

Аднаго з роду Буракоў, **камандара падпаручніка** Ваенна-марскога флоту ПНР Уладзіміра Бурака ўдалося мне наведаць у Гдыні. Гэта высокаадукаваны спецыяліст па тэхнічных справах, асабліва ў галіне марской авіяцыі. Пры тым з яго вельмі мілы і скромны чалавек. Разам з жонкай **Зінкай**, таксама нашай зямлячкай з надбужанскай вёскі **Аслова** ў Сямяціцкім павеце, і радавітай ужо гдынчанкай, 15-гадовай дачушкай Алінкай, займае невялікую кватэру непадалёку ад мора. Аднак у параўнанні з бацькоўскай хатай у Кошках — гэта ўжо зусім іншы свет.

— Як мне жывецца? Не наракаю. Зарабляю нядрэнна, жонка таксама працуе, дачка ўжо ў ліцэй запісалася. Дык чаго болей нам трэба?

Гуляем па прыгожай гдынскай набярэжнай. Марскія грэбні хваль разбіваюцца аб жалезабетонныя стаўбы і туманамі кропляў распырскваюцца ў паветры. Раптам Уладзімір Бурак усведамляе сабе, што за ім ужо 20 гадоў адказнай службы ў войску, 20 гадоў на стражы нашай марской граніцы і адначасова 20 гадоў партыйнай дзейнасці. Віншую яго.

— Я тут не адзін з нашай Беласточчыны, — гаворыць камандар падпаручнік. — Многія іншыя нашы землякі таксама звязалі свой лёс з морам. Для прыкладу, выкладчыкамі і самастойнымі навуковымі работнікамі вышэйшага ваенна-марскога вучылішча ў Гдыні з'яўляюцца дацэнты **Канстанцін Цудны** і **Ежы Гнеўшэў, Васіль Баранаў** — капітан марскога плавання, займаецца рыбалоўляй на далёкіх марах, доўгі час служыў на моры **Яўгеній Главацкі.**

Усім ім з нагоды Дзён мора жадаем спрыяльных вятроў у жыцці, а перад бацькамі, такімі як Анна і Андрэй Буракі з Кошак, з пашанай б'ем паклон.

Віктар Рудчык
Фота аўтара


Маці трох афіцэраў...

ВАРТА ДАПАМАГЧЫ!

Гурток ЛЗС у Дубінах каля Гайнаўкі ў гэтым годзе адзначае 25-годдзе сваёй дзейнасці.

У нашым сельскім спорце няшмат ёсць гурткоў з такімі багатымі дасягненнямі, як дубінаўскі ЛЗС. Вось хоць бы некалькі фактаў з апошніх год. У конкурсе „Амега“ на найлепшы гурток ЛЗС у павеце і краіне ў 1972 годзе Дубіны занялі першае месца ў павеце, таксама ў наступным 1973 годзе імі ж быў здабыты кубак і першае месца ў павеце. Дзявочая каманда гуртка спецыялізуецца ў настольным тэнісе і заняла II і III месцы на Гайнаўшчыне. Крыстына Ярмоц у мінулым годзе заняла другое месца ў павеце па шахматах. Мужчынская каманда гуртка ў мінулым годзе прыняла ўдзел у футбольных розыгрышах на Цэнтральных дажынках у Беластоку. Словам, 35-асабовы дубінаўскі гурток ЛЗС, якім кіруе старшыня Ян Вошчанка, мае немалыя дасягненні. Але як не дзіўна, гэты найлепшы ў Гайнаўскім павеце гурток не мае свайго стадыёна! Ці ў ваколіцах Дубін няма кавалачка няўдобіцы, які б падыходзіў для гэтага? А як жа ж, ёсць! Пры дарозе на Пасталова прасціраецца значны кавалак пусткі, дзе ніхто не арэ і не сее, бо надта ж слабая зямля. І хоць валяюцца там сціrты гнілой саломы ды сцелецца быльнёг, уладальнік гэтай „нерухомасці“ — гайнаўская спулдзельня „Лес“ не хоча адступіць хоць бы невялікую частку яе дубінскім спартсменам. Не памагаюць просьбы ў гміне ў Дубінах, нічога не хоча дапамагчы і Павятовае ўпраўленне ў Гайнаўцы. А актыўныя і ахвочыя да працы спартсмены хацелі б адзначыць 25-годдзе свайго гуртка пабудовай стадыёна, і для гэтага яны не пашкадуюць сваёй працы. (мг)

Як жа ж без вады?

У 1962 годзе пырснула ў вёсачцы Ажыннік, што ляжыць у глыбі Супрасльскіх лясоў, доўгачаканая вада з глыбіннай студні, якую пабудаваў аддзел камунальнай гаспадаркі Прэзідыума ВРН у Беластоку. Але радасць была кароткая — ваду пампаваць трэба ўручную, а помпа раз-пораз псуецца. Куды толькі не пісалі і якіх парогаў не абівалі ажыннікаўцы, каб неяк аблегчыць ім здабыццё вады, бо напампаваць вядзерца — трэба з паўгадзіны мучыцца. Але ўсе прашэнні застаюцца без рэха. У 1972 годзе Ажыннік быў электрыфікаваны. Здавалася б, цяпер няма ніякіх перашкод, каб абсталяваць пры калодзежы электрычны рухавік і даць людзям вады ўдосталь, але неяк беластоцкае прадпрыемства „Эльвод“ не можа заняцца ўсур'ёз гэтай справай. А гэта ж яго прамы абавязак — несці дапамогу людзям і аблягчаць працу на зямлі!

(мг)

АБЫ ЗА ПЛОТ...

Да нядаўна сакольская зямля не была багата прамысловымі прадпрыемствамі ды заводамі, дзе маглі б зарабіць грош тамашнія людзі. Таму мясцовыя ўлады змагаліся за тое, каб на Сакольшчыне нешта пабудаваць, што звязвалася з так званай актывізацыяй асяроддзя. Дабіліся свайго ў сямідзесятыя гады. У Саколцы пабудавалі вялікі завод будаўнічай сталяркі, амаль гатовы ўжо — „Спомаш“.

Сёння зоймемся іншым заводам Сакольшчыны, намнога меншых размераў, чым „Стольбуд“ ці „Спомаш“. Праўда, не мае ён кадравых цяжкасцей, але...

Беластоцкае прадпрыемства будаўніцтва лёгкай прамысловасці пабудавала свой завод у Рацэве ў лістападзе 1971 года. Вырабляе ён будаўнічыя элементы для патрэб прадпрыемства, а работнікамі яго з'яўляюцца людзі з навакольных вёсак.

Праз нейкі час пачынаюць толькі непакоіцца гаспадары Казімір Берка, Вацлаў Шчэсюль і Эдвард Лісоўскі. На іх лугі завод вылівае прадукцыйную ваду і забруджвае ёю луг, каровы не хочуць есці травы, няма чым іх паіць.

Гаспадары пачынаюць шукаць справядлівасці ў павятовых улад. Начальнік Сакольскага павету накіроўвае дырэктару Беластоцкага прадпрыемства будаўніцтва лёгкай прамысловасці ў Беластоку пісьмо ад 10 верасня 1973 г. № IV-096(16)73, у якім на аснове лакальнай візіі „сцвярджае **карыгоднае** занядбанне ў эксплуатацыі ачышчальні сцёкаў, адсутнасць водна-праўнага дазволу на пабіранне вады з калодзежа і адвядзенне сцёкаў, а таксама затапленне загаспадараных лугоў“.

Аднак багатае прадпрыемства, кіраўніцтва якога мае сваё месцазнаходжанне ў адлеглым Беластоку, відаць, не разумее, што павінна ўладкаваць гэтыя справы. Проста не адказвае на закіды. Вада з завода надалей залівае лугі гаспадароў, робячы іх бескарыснымі. У павеце раяць ім, што адзінай дарогай да справядлівасці застаецца суд. Бездапаможныя, накіроўваюць яны справу ў суд у Саколцы.

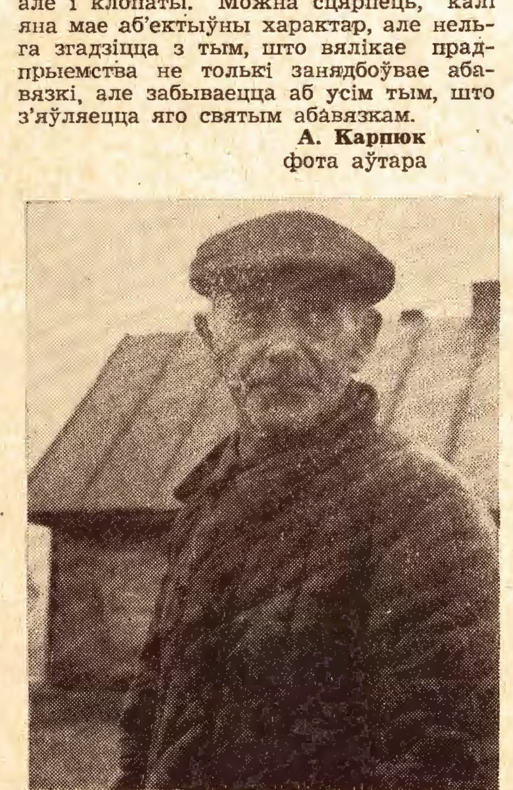
Судовая павестка падзейнічала, быццам бы крынічная вада. Дырэкцыя БПБПЛ накіравала ў суд пісьмо, у якім пратэстуе супраць унесенай гаспадарамі скаргі. У судовых актах гучыць гэта так: „Прадпрыемства апратэстоўвае скаргу гаспадароў таму, што дакументацыя на пабудову завода прадбачвала адвядзенне прадукцыйнай вады на адлегласць 10 метраў за агароджу завода ў напрамку меліярацыйнага рову. У сувязі з гэтым прадпрыемства не можа адказваць за атрыманы з гэтай прычыны шкоды, паколькі ў абавязку інвестара было апрацаваць уласцівую дакументацыю на адвядзенне сцёкаў“.

Суд быў іншай думкі. На аснове дакладных доказаў спецыялістаў і дакументаў, засудзілі ад прадпрыемства на карысць гаспадароў больш 5 тыс. зл.

Рэпарцёрская цікаўнасць завяла нас на месца, да гаспадароў. Пяць тысяч злотых ад прадпрыемства раздзелена між гаспадарамі. Прадукцыйная вада надалей цячэ на лугі гаспадароў. Няма тут і не было ніколі меліярацыйнага рову, дык вада разліваецца па лугах. Прадукцыя на заводзе ідзе нармальна і дырэкцыя прыкрываецца „дакументацыяй“, але што з гэтага гаспадарам Берку, Лісоўскаму і Шчэсюлю? Яны таксама адказныя за прадукцыю малака і мяса, але не маюць сваёй „дырэкцыі“, будуць, бадай, судзіцца надалей.

Аказваецца, што пабудова завода — гэта не толькі актывізацыя асяроддзя, але і клопаты. Можна сцярпець, калі яна мае аб'ектыўны характар, але нельга згадзіцца з тым, што вялікае прадпрыемства не толькі занядбоўвае абавязкі, але забываецца аб усім тым, што з'яўляецца яго святым абавязкам.

А. Карпюк
фота аўтара


Казімір Берка: „...а нам гаспадарам зноў прыйдзецца судзіцца“.

(Працяг са стар. 2)

ВЫЗВАЛЕННЕ МІНСКА

ным болем ляглі на нашы сэрцы, выклікаючы нязвыклы жаль па загінуўшых і ў той жа час нястрымную нянавісць да ворага. Цяпер ужо нічога не змагло ўстрымаць нашых воінаў. У другой палавіне дня быў поўнасцю вызвалены Мінск і на пастуменце помніка В. І. Леніну, што ля Дома ўрада, а пасля і на самім будынку развяваліся чырвоныя сцягі. На другі дзень з паўднёвага ўсходу Мінска было цалкам замкнута кальцо акружэння 110-тысячнай групы войск 4-ай нямецкай арміі.

Як толькі мы ўступілі ў Мінск, нам здавалася, што горад мёртвы. Але так толькі здавалася. Варта было прарвацца нашым першым танкам наперад, як ззаду іх — з руін, падвалаў, хібарак — выбягалі змучаныя няволяй людзі; яны, не баючыся агню, са слязамі кідаліся да нашых воінаў, выказваючы гэтым сваю радасць, ловячы рукі воінаў, абдымаючы і цалуючы сваіх вызваліцеляў.

Асабліва цяжка было нам, воінам-мінчанам, пераносіць гэту радасць стомленых няволяй людзей і бачыць родны горад, што ляжаў у руінах.

Хто як хто, а мы добра памяталі даваенны Мінск. У 1940 годзе ў Мінску было пабудавана каля 70 буйных прамысловых прадпрыемстваў, якія давалі ў 40 раз больш прадукцыі, чым уся прамысловасць горада ў 1913 годзе.

Мінчане ў той час, як і ўвесь савецкі народ, былі задаволены сваім жыццём. У выхадныя дні яны адпачывалі ў парках і скверах, у прыгарадных зонах, а вечарам — у тэатрах і кіно, дзеці вучыліся ў школах і вышэйшых навуковых установах. Савецкі народ быў заняты мірнай стваральнай працай. І раптам вайна — гітлераўская Германія вераломна напала на Савецкі Саюз.

Мінск адным з першых быў падвергнуты жорсткай авіяцыйнай бамбардзіроўцы. За два дні ворагам было разбурана і спалена ў горадзе ўсё, што было створана працай людзей. З 332 прадпрыемстваў уцалела толькі 19 і каля 20 працэнтаў жылога фонду.

І вось тады, гледзячы на гэтыя разбурэнні, нам здавалася, што на аднаўленне Мінска патрэбна будзе цэлае стагоддзе. Але на нашу радасць, усё гэта адбылося намнога раней.

Камуністычныя партыі і ўрад Беларусі звярнуліся да народу і заклікалі яго ў кароткі тэрмін аднавіць сталіцу. І мінчане на другі ж дзень, узброіўшыся ломамі і лапатамі, тысячамі выйшлі на расчыстку руін. У той жа час будаўнікі Беларусі, з дапамогай архітэктараў Масквы, узяліся за распрацоўку генеральнага плана будаўніцтва новага Мінска.

З братняй дапамогай працоўных іншых саюзных рэспублік горад хутка аднаўляўся. За кароткі гістарычны перыяд на папялішчах і руінах старога Мінска адрадзіўся зусім новы, вялікі, прыгожы, з больш чым мільённым насельніцтвам горад. Цяпер мінчан, ды і ўсіх прыезжых, цешаць прыгожыя плошчы, шырокія, абсаджаныя ліпамі і каштанамі праспекты, цудоўныя ансамблі будынкаў, палацы культуры, тэатры, магазіны, кавярні і рэстараны.

Сёння прадпрыемствы Мінска даюць каля адной трэці прамысловай прадукцыі рэспублікі, а многія яе важнейшыя віды займаюць значнае месца ў агульнасаюзнай вытворчасці. Аўтамабілі з эмблемай зубра, трактары „Беларусь“, металарэзныя станкі, электронна-вылічальныя машыны, часы, тэлевізары, радыёпрыёмнікі і іншыя вырабы з мінскай маркай карыстаюцца добрай славай у Савецкай краіне і за рубяжом.

У сталіцы Беларусі — 110 навуковых устаноў, якія аб'ядноўваюць 18 тысяч супрацоўнікаў. Праца інстытутаў Акадэміі навук БССР і іншых навукова-даследчых устаноў Мінска вядзецца ў самых розных галінах навукі і тэхнікі. Вялікую ролю ў жыцці горада адыгрываюць шматлікія ўстановы культуры, арганізацыі творчых работнікаў, вышэйшыя і сярэднія навучальныя ўстановы, шырокая сетка прадпрыемстваў гандлю, бытавога абслугоўвання насельніцтва, дзесяткі медыцынскіх устаноў.

І ў дзень вызвалення Мінска ад фашысцкай тыраніі, хочацца на ўвесь голас крыкнуць: няхай заўсёды будзе мір і дружба паміж народамі!

Мікалай Аляксееў
генерал-маёр інжынерных войск у адстаўцы, удзельнік вызвалення Мінска, пісьменнік.



Як я сына ў сярэднюю школу кіраваў

Заходзіць да нас аднойчы, ведаеце, Нінка Круціха. Кума мая, значыцца.

— Ну й што вы думаеце з сынам далей рабіць? — пытаецца.

А Юрка наш і яе Марыся ў гэтым годзе якраз пачатковую школу канчаюць.

— Бо я, — кажа, — сваю вырашыла ў гандлёвы тэхнікум накіраваць. Прыяцельніца мая, што ў тым тэхнікуме прыбіральшчыцаю працуе, добрае слова замовіць. Ды і нараілі мне адпаведнага чалавека. Ён тут адной знаёмай з Пасынак у прошлым годзе дачку ўстроіць памагаў. Дамо пару тысяч, і ўсё будзе добра.

— А гэта навошта?

— А што вы, — кажа яна, — не з гэтага свету? Жыцця не ведаеце? Дзе вы бачылі, каб някормленая кабыла воз пацягнула? Сёння без добрага знаёмства ў сярэднюю школу не ўлезеш! На кожнае месца ахвотнікаў некалькі.

— Ну і што? Юрка наш заўсёды на пяцёркі здае, дык і цяпер здасць.

— Экзамены ён можа і здаць. Чаму не. Хлапец здольны. А не прымуць па поваду браку месц. Цяпер у іх усюды адгаворка такая.

Адным словам, напалохала нас баба. Юрка было хацеў у беларускі ліцэй, што ў Бельску, старацца. Дзе там аднак тыя знаёмствы возьмеш? Невядома з кім выпіць, ні з кім закусіць. У Беластоку ўжо зручней. Як бы не было, а таго-сяго ведаеш. Прадамо парсюка або кароўку. Быў бы грош, будзе каму і ўзяць. Ну й людзі — не свінні. Хто бярэ — падкажуць.

Кажам Юрцы, каб паміж беластоцкімі школамі выбіраў. А дзе там. Падавай яму беларускі ліцэй. А ўжо Гандзя мая, як тая квактуха, раскудахталася.

— А Юрачку ратуй. А нічога не шкадуй. А дзецятка гэта ж наша беднен.кае недаацэняць, спіхнуць у старану.

— Добрае, — кажу, — дзецятка. Нараз буханку хлеба ды кілаграм каўбасы ўвапрэ. Толькі давай. За мяне ўжо вышэйшы.

Хто аднак бабу калі пераканаў?! Хлапцу зараз вусы расці пачнуць, а яна б яму ўсё цыцку тыкала. Ды і самому таксама па-рознаму думаецца. Разумнейшыя ж, кажуць, за мяне людзі ўзяткі даюць. Нейкіх крывых сцежак-дарожак сваім дзецям шукаюць.

А Юрцы тым часам начхаць на нашы клопаты. Як залезе раніцай з кніжкамі ў сад, да вечара дахаты не вернецца. Гэта ён да экзаменаў рыхтуецца. Гандзя ўсё туды і бегае. То з параным малачком, то з супікам якім. Катлетку якуюсьці нясе. Ці пеўнічка зварыць. Вядома, баба... Ну, думаю, калі сам шалапут сваёю будучыняю не цікавішся, толькі кніжкі бачыш, не буду і я мазгоў марочыць, знаёмстваў нейкіх вышукоўваючы. Рабі, як ведаеш.

І падумайце толькі, людзі добрыя. Прынялі абоўтуса гэтага і ў ліцэй і ў інтэрнат нават. Здаў, кажуць, вельмі добра па ўсіх прадметах.

Учора ізноў Нінка Круціха забягала. Марыся яе ў гэтым годзе ў тэхнікум не паступіла. Прасіла памагчы дачку хоць у наступным годзе ўстроіць. Параіць, як кум куме. Што, колькі і каму.

— Да Юркі нашага ідзі, — кажу, — папытайся. Ён хоць, як і ўвесь наш род, Няўдалы, у гэтых справах аднак амаль прафесар.

Ларс

У час майскіх сустрэч нашых журналістаў з чытачамі ў многіх мясцовасцях людзі скардзіліся: „Ніва" просіць, каб да яе пісаць, але не кажа, на якой мове. Па-беларуску, бывае, чалавеку цяжка пісаць, ці не ўмее ён". Іншы раз людзі проста пытаюцца: „На якой мове можна ў „Ніву" пісаць?"

Сёння рэдакцыя хоча адказаць на такія пытанні. **Пісаць у „Ніву" можна на**

ЯК ПІСАЦЬ У „НІВУ"

розных мовах: беларускай, польскай, рускай, украінскай і на сваёй мясцовай, як каму выгадней.

Найлепш для рэдакцыі і найлягчэй друкаваць інфармацыі і артыкулы, напісаныя па-беларуску, хоць бы і не вельмі літаратурна. Таму просім усіх, хто як-небудзь умее выражаць свае думкі па-беларуску, пісаць у „Ніву" на гэтай мове.

Рэдакцыя вельмі ахвотна будзе прымаць лісты, напісаныя сваёй мясцовай гаворкай, бо вядома, што мясцовыя гаворкі на Беласточчыне з'яўляюцца дыялектамі беларускай мовы.

Звяртаемся яшчэ раз да нашых карэспандэнтаў і чытачоў: пішыце пра розныя справы, якія дзеюцца вакол вас, пра людзей; пішыце пра добрыя і дрэнныя з'явы. Пішыце, як умееце. Чакаем.

„Ніва"



НА СПАРТЫЎНАЙ НІВЕ

ФУТБАЛІСТКІ З КЛЕПАЧОЎ

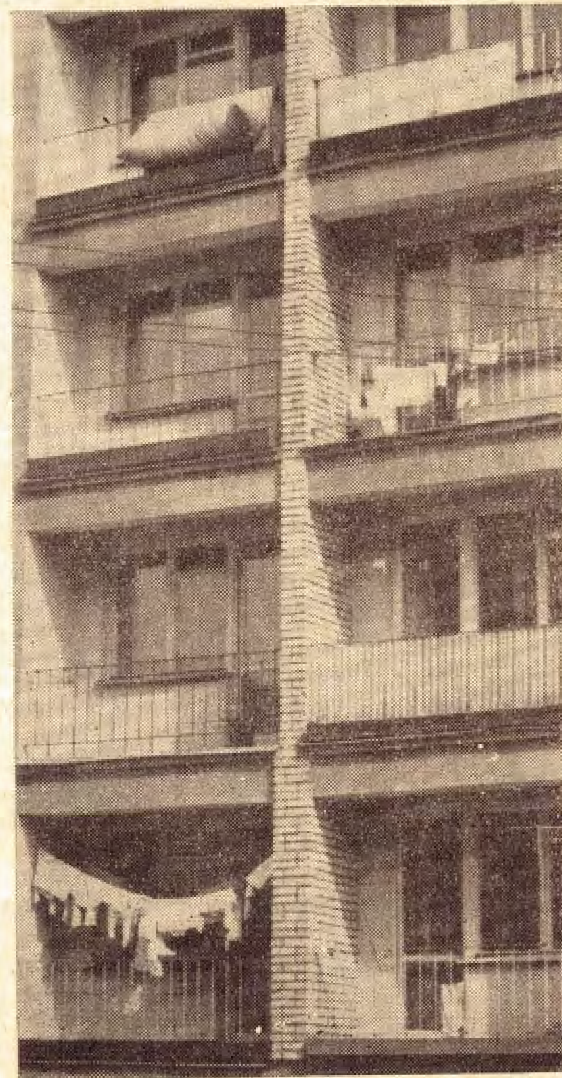
Футбольная каманда дзяўчат з Клепачоў Беластоцкага павету вядомая ў сваёй акрузе. Яна сыграла некалькі матчаў з мясцовымі дзявочымі камандамі і з футбалісткамі з Супрасля.

Футбалісткі з Клепачоў выступаюць у складзе: Анна Аляксіцкая, Марыя Філончук, Ванда Клім, Малгажата Адамская (капітан каманды), Барбара Башэнь, Эльжбета Бязубік, Тэрэса Мікульская і Анна Занеўская.

Фота Я. Цялушэцкага

У НАШЫМ АБ'ЕКТЫВЕ

БАЛКОНЫ



Балконы бываюць месцам адпачынку на свежым паветры або... выключна кутком для захавання розных непатрэбных рэчаў, а ўзімку — халадзільнікам. Некаторыя гарадскія жыхары выходзяць на балкон толькі для таго, каб пакурыць, або проста, каб штосьці непатрэбнае выкінуць на вуліцу. Некаторыя жыхары кватэр у блоках, наводзячы парадак на балконах, смяцінкі і пыл змятаюць проста на галовы і балконы суседзяў, выкручваюць таксама там мокрыя сціркі, вешаюць сцякаючыя вадой хаднікі і дываны. Нічога тады дзіўнага, што пад такім балконам усе вокны брудныя.

Дзеці таксама маюць задавальненне, калі выходзяць на балкон. Выкідаюць на вуліцу мячыкі, ручнікі, або шлёпанцы.

А ўсім жа, бадай, вядома, што балконы і ложы — гэта неадлучная частка фасада і ад іх выгляду залежыць выгляд горада. Бяскарным застаецца, аднак, абязвечванне і збрыджванне горада, напрыклад, дзякуючы вывешванню на балконах інтымных частак гардэробу і сціраак, перахоўванню хламу і ўсялякага стар'я.

Самаўпраўленне жыхароў і блокавыя адміністрацыйныя ўлады павінны сказаць у гэтай справе самы важкі голас. Балконы не павінны адстрашваць, а павінны быць уквечаныя, эстэтычныя, каб радавалі вока, а не парушалі правіл грамадскага сужыцця.

Гэтак упрыгожваюць балконы ў Васількове Беластоцкага павету.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

ЛЮДЗІ ДОБРАЙ РАБОТЫ

АНАТОЛЬ ЛЯЎШУК

Анатоль Ляўшук з вёскі Юшкаў Груд Беластоцкага павету з'яўляецца прыкладным гаспадаром. Вядзе 15-гектаравую гаспадарку. Больш пяці гектараў зямельных угоддзяў абсявае ён жытам. Ураджаі збожжавых культур складаюць у яго ў сярэднім па 23 цэнтнеры з 1 гектара. Ячменю „Грыф" сабраў больш як па 35 цэнтнераў.

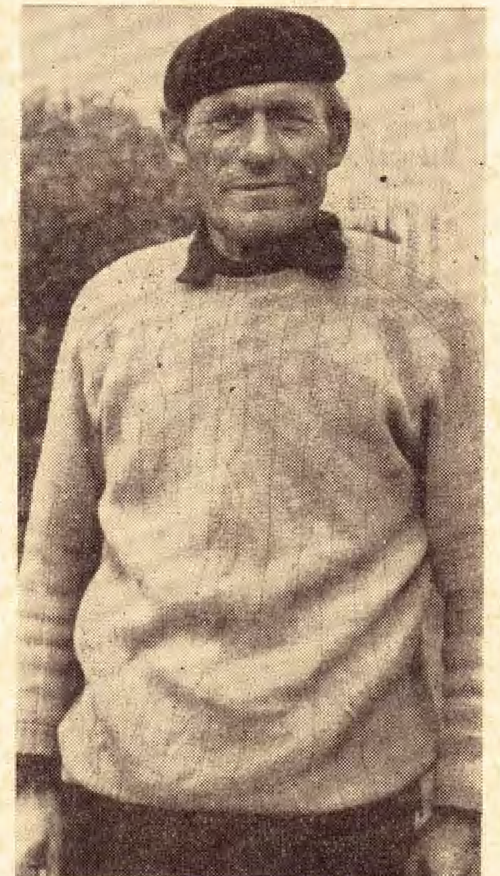
Анатоль Ляўшук кантрактуе 3,5 га жыта і прадае яго дзяржаве больш 3200 кілаграмаў. Добра родзіць у яго таксама грэчка і бульба. Калі гаварыць аб жывёлагадоўлі, дык перадавы гаспадар з Шымкаўскай гміны гадуе ў асноўным кароў. Мае іх трынаццаць, у тым ліку шэсць пароды „нцб". Павелічэнню гадоўлі кароў спрыяла меліярацыя сенажацяў на аб'екце „Руднік". Пасля яе значна павысіліся накосы траў. Апрача таго, Анатоль Ляўшук мае ўзорнае пасбішча і „электрычнага пастуха", механізуе працу пры дапамозе ўласных сельскагаспадарчых машын.

Анатоль Ляўшук выконвае рад грамадскіх функцый. Ужо дванаццаты год з'яўляецца ён солтысам, сем год выконвае абавязкі старшыні мясцовага сельгасгуртка, які цяпер належыць да кааператыва сельскагаспадарчых гурткоў у Міхалове.

Асабліва многа часу прысвяціў ён грамадскай працы, будучы солтысам.

Анатоль Ляўшук узнагароджан Сярэбраным Крыжам Заслугі і адзнакай „Заслужаны работнік сельскай гаспадаркі".

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага



Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

ВЯСНЯНКА

Пуод яліною, пуод зэлёною
Сівы конь над водою.
Шчэ й горша журба — дiевчына моя
Нэ говорыт зо мною.
Шчэ й горша журба — дiевчына моя
Нэ говорыт зо мно(ю).
До міеста пуойду, чэрвічкі куплю,
Стану ei просіті —
Ой, чы нэ стане сэрцэ-дiевчына
Зо мною говорыті?
Ой, чы нэ стане сэрцэ-дiевчына
Зо мною говоры(ті)?

Чэрвічкі біерэ, мне нэ декуе,
Зо мною нэ говорыт.
Ой, знаю, знаю тую дівчыну,
Што вжэ іншуй подмовів,
Ой, знаю, знаю тую дiевчыну
Што вжэ іншуй подмо(вів).
Іншы нэ іншы — Ясё наймільшы,
Вон ei подмовляе.
Ой, дала б ёму подаруночок —
З дробной рутки звівшы.
Ой, дала б ёму подаруночок —
З дробной рутки звівшы.

Ад Анны Крупіч, 1912 г. нараджэння, вёска Дабрывада Гайнаўскага павету, запісаў 27 лютага 1974 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Эдуард Гойлік.

Гэта песня спявалася вясною паміж праваднoй нядзеляй і сенакосам. Мелодыя, як у папярэдняй „Вяснянцы".

Музей у Гайнаўцы

Музей рэвалюцыйнага руху ў Гайнаўцы быў адкрыты ранняй вясной 1972 г. Да канца таго ж года наведала музей 6.942 асобы, у тым 5.489 асоб школьнай моладзі.

Цікавыя экспанаты атрымаў музей ад жыхароў горада і навакольных вёсак. Школьная моладзь сабрала таксама многа экспанатаў.

Гайнаўскі музей наведаў пасол Савецкага Саюза ў Польшчы Станіслаў Пілатовіч, дэлегацыі з СССР, ГДР і ветэраны з усёй краіны. Кіраўніком музея з'яўляецца зараз Валянціна Буйноўская. Музей добра падрыхтаваны да турыстычнага сезона. Кіраўнік музея прымае экскурсіі і расказвае ім пра Гайнаўскую зямлю, пра перыяд узнікнення і фарміравання народнай улады на гэтай тэрыторыі.

У гэтым годзе ўжо ў другой палавіне мая наведала гайнаўскі музей каля 400 асоб. У музеі пабывалі ўжо таксама замежныя экскурсанты. Хто яшчэ не быў, няхай прыедзе, ёсць што паглядзець.

Ружа



УСПАМІНЫ ПАСТУШКА

(УРЫВАК)

Вясной 1941 г. згадзілі мяне пасвіць авечак у Тафілаўцах. Пасвіў, і хоць быў абарваны, цешыўся, што не галодны. Прыйшоў чэрвень. У суботу перад ракавой нядзеляй пабег я, было, у Грабавец, каб убачыцца з сябрамі. Пад дошкамі пераначаваў, ды раненька ўсхапіўся і назад у Тафілаўцы. Бягу праз „Шалешак" і чую гул самалётаў з усходу. Пасля ўбачыў іх хмару, як ляцелі на захад. „Вайна, — падумаў я, — ды калі такая колькасць самалётаў заляціць на немцаў, не будзе з іх чаго збіраць". Бег у Тафілаўцы, як ветрам гнаны, з уцехі, што нашы паб'юць немцаў. Забег у вёску і раней чым заўсёды выгнаў у поле авечак, не чакаючы нават снедання. Пасу, ды спяваю песні, якія навучыўся ў школе за гады савецкай улады.

Раптам дзесьці каля поўдня ад Орлі пачуўся гул аўтамабільных матораў у лесе, званым „Княжына". Гул то ўзрастаў, то заціхаў. Пасу далей і назіраю, як самалёты лётаюць то на ўсход, то на захад. Дзесьці на гасцінцы каля Руткі праімчаўся аўтамабіль і, здаецца, усё як трэба.

Стада падыйшло да лазінніка, і я перайшоў, каб адпыніць яго, бо распаўзецца па карчах. Раптам чую, хтосьці кліча мяне: „Мальчик, иди сюда". Нікога не бачу, а да лазінніка збліжаюся. А калі падыйшоў ужо зусім блізка, убачыў ляжачага ў траве салдата. Баец паклікаў мяне бліжэй і запытаў, дзе можна напіцца вады. Я адказаў яму, што магу прынесці з сяла, калі ён папасе маё стада. Чырвонаармеец засмяяўся і адказаў: „Да ладно, обойдусь".

У сваю чаргу я запытаў яго, чаго ён хаваецца па карчах, калі немцаў няма і нашы самалёты ляцяць далёка на захад. Салдат паглядзеў на мяне і, быццам не ведаючы, што сказаць, запытаў, як мяне завуць. Пачуўшы маё імя, махнуў галавой і сказаў: „Эх, Вася, Вася, какой ты глупый мальчик. Это же немцы возвращаются на запад после бомбардировки советских городов и воинских частей". Яго словы, як абухам, стукнулі мяне па галаве. Спачатку я думаў, што ён жартуе, ды баец гаварыў далей: „Да, да, сынок, война, и это были не наши, а немецкие самолёты".

Пабег я ад яго ў поле, ды пачаў плакаць і праклінаць сябе за тое, што рана цешыўся хмары самалётаў, якія былі варожымі самалётамі. Вечарам у сяле пацвердзілася, што хутка прыйдуць немцы, бо савецкія войскі адступаюць.

У мяне ўжо слёз не было, я толькі хліпаў спазматычна і думаў, што настае канец свету...

Васіль Петручук

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Н. заключыў з С. умову куплі гарадской нерухомасці, за якую абавязаўся заплаціць 150 тысяч зл. Умова была заключана з агаворкай, што будзе яна выканана, калі дзяржава не выкарыстае прыслугоўваючага ёй першынства. Дзяржава з свайго права не скарыстала, але С. адмаўляецца выканаць умову, патрабуючы ад Н. дадаткова 30 тысяч. Ці можна патрабаваць, каб С. перанёс права ўласнасці на папярэдніх умовах, г.зн. за 150 тысяч зл?

АДКАЗ: Дзяржаве заўсёды прыслугоўвае першынства куплі гарадской нерухомай маёмасці, калі яе ўласнік прадае гэткую маёмасць. Таму натарыус састаўляе ўмову куплі-продажу нерухомай маёмасці ўмоўна, г.зн. з агаворкай, што купля-продаж яе можа быць выканана, калі дзяржава на працягу аднаго месяца ад паведамлення ёй аб заключэнні гэткай умовы не скарыстае з свайго права першынства. У даным выпадку дзяржава з права першынства не скарыстала, а ўласнік нерухомай маёмасці адмовіўся выканаць умову. У гэткіх выпадках набыўца нерухомай маёмасці можа патрабаваць праз суд перанясення ўласнасці, а судовае рашэнне раўназначна натарыяльнай умове. Уласнік нерухомай маёмасці не мае пры гэтым права прад'яўляць новых патрабаванняў, або зменьваць тыя, якія былі ўжо ўстаноўлены ўмовай.

Этнаграфічнае акенца



Вёска Плянты Беластоцкага павету. *Фота Я. Цялушэцкага.*



Дарагое „Сэрцайка"!

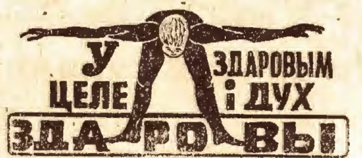
З Аляй пазнаёміўся я на школьнай забаве два гады таму назад. Вучыўся я тады ў ліцэі, яна — у тэхнікуме. Кожную свабодную хвіліну праводзілі мы разам. Моцна пакахалі адзін другога і не ўяўляем сабе жыцця асобна. Але вось што. Я ўжо закончыў ліцэй і, каб атрымаць прафесію, хачу паступіць у двухгадовую паматуральную школу. Бяда аднак у тым, што школы, якую я выбраў згодна з маім зацікаўленнем, няма ў нашым горадзе. Я буду вымушаны выехаць на два гады на вучобу ў іншы горад. А як жа я пакіну сваю дзяўчыну? Ці калі буду я далёка і рэдка будзем спатыкацца, яе сэрцам не завалодае хто іншы? Я ўжо гаварыў з ёю аб гэтым. Яна абяцае верна чакаць, пакуль закончу школу. А тады і пажэнімся. Я аднак баюся, каб гэта расстанне не сапсавала нашых планаў. Такая думка не дае мне спакою. А можа пайсці вучыцца ў нейкую школу, якая ёсць у нашым горадзе, каб толькі быць разам з Аляй? Парай, „Сэрцайка", як паступіць?

Мірэк з Б.

Мірэк! Выбірай школу згодна з зацікаўленнем. Не адступай ад свайго плана. Выбар прафесіі — справа вельмі важная. Гэта твая будучыня. Два гады навукі — не так ужо многа. Мігам праляцяць. А дзяўчына, калі верна кахае, напэўна чакаць будзе. Ды і ў сапраўдным каханні ўзаемны давер неабходны. За час вашага расстання вы зможаце пераканацца ў сталасці сваіх пачуццяў, а ты атрымаеш адпаведную прафесію, і тады ўжо нішто не стане на перашкодзе, каб пажаніцца і назаўсёды быць разам.

„Сэрцайка"

Куток практычных ведаў



ПАЎНАТА — ГЭТА ХВАРОБА...

Кажуць, што поўныя людзі жывуць менш, часцей хварэюць, асабліва хваробамі, звязанымі з абменам матэрыі і кровазваротам, поўныя людзі менш спраўныя фізічна, а ў апошні час сцвярджае медыцына, што нават і разумова...

Трывогу б'юць найчасцей маладшыя жанчыны, зразумела, з увагі на сваю фігуру; іх узрост вагаецца ад 14 да максімум 30 год. А старэйшыя? Старэйшыя ж найчасцей непакояцца іншымі справамі, лічачы, што прырастаючыя кілаграмы з'яўляюцца зусім натуральнымі для іх узросту. Не дураць яны сабе галавы ніякай дыетай, прымаючы, што так ужо павінна быць і што іх маткі, набліжаючыся да 40 ці 50 год, таксама паўнелі. З дня на дзень становіцца ім цяжэй рухацца, паяўляецца задышка, альбо моцнае біццё сэрца пасля невялікай нават фізічнай працы. Усё гэта яны прыпісваюць свайму ўзросту. Ці маюць рацыю?

Зразумела, што гады не даюць нікому ані маладосці, ані сіл, часта аднак прычынай усіх гэтых сімптомаў з'яўляецца яшчэ не ўзрост, а менавіта поўная фігура.

Тым жанчынам, якія сцвярджаюць, што іх маткі таксама паўнелі, хаця ежа іх была намнога горшай, можна сказаць, што сапраўды ёсць магчымасць наследавання паўнаты. Гэта аднак не аргумент. Можна наследаваць схільнасць да паўнаты, а не... кілаграмы.

Не раім ніякай цудоўнай дыеты ані падлёткам, ані дарослым жанчынам. Усялякія гвалтоўныя дыеты могуць быць небяспечныя і даюць вынікі на кароткі час.

Усім аднак жанчынам каля саракоўкі, паколькі сапраўды ў часткі жанчын выступае схільнасць да паўнаты, прыпамінаем: запабегчы — лёгка, вылячыць — цяжэй. Таму неабходна ў пару, тады, калі прыбываюць першыя кілаграмы, змяніць ежу на адпаведную да свайго ўзросту. Менш тлушчаў, больш худога, не смажанага мяса, сыра, малака, гароднiны і фруктаў. У гэтым узросце ўжо можна, а нават і трэба ўставаць ад стала з лёгкім недасытам. Апошні раз трэба есці прынамсі на дзве гадзіны перад сном.

Такім чынам вы не толькі прадоўжыце сваю маладосць і прыгажосць, але таксама і фізічную спраўнасць, здароўе.

Жанчыны ва ўзросце сарака год, калі маюць рост 157 см, не павінны важыць больш 60 кг, пры 163 см іх вага павінна дасягаць не больш 63 кг, пры 168 см — 66,3 кг, а пры 170 см — 68,1 кг. Ва ўзросце 45 год вага не павінна павысіцца больш чым на 1 кг, максімум 2 кг.

Эскулап

ЯКАЎ БАРКУНОЎ

ПАРТЫЗАНСКІЯ СЦЕЖКІ

Сувязныя з Беластока і Саколкі паведамляюць, што немцы вывозяць абсталяванне з фабрык і заводаў у Германію. Дзякуючы нашым сувязным, з Беластока ўцякаюць у лес ваеннапалонныя, шукаюць партызан, каб разам з імі біць адступаючых фашыстаў.

Пачынаюць пераходзіць на бок партызан паліцэйскія і салдаты-ўласаўцы.

Так, аднойчы, у пачатку чэрвеня 1944 года паміж вёскамі Валілы і Залукі паявілася група ў колькасці амаль 50 чалавек, у нямецкай форме.

Пастушок, сын лясніка Закшыўца, прыбягае да нас з даносам, што на ўскраіне лесу паявіліся нямецкія салдаты і просяцца здацца партызанам у палон.

Праз гэтага пастушка быў перададзен напісаны на кавалку паперы ультыматум „Да былых нямецкіх служак". Там было напісана: „Вы, былыя нямецкія салдаты, доўгі час аказвалі паслугі Гітлеру, а цяпер жадаеце змыць сваю віну, здацца ў палон партызанам і разам з імі біць фашыстаў. Пастарайцеся даказаць на справе, што вы сапраўды вырашылі перайсці на бок партызан. Ідзіце па ляснои сцежцы, якую вам пакажа пастушок. Мы вас сустрэнем без зброі. Зброю сваю зложыце пад елкай на адной з лясных палянак. (Якаў)".

Гэта была мая партызанская мянушка.

Гадзіны праз тры па сцежцы да палянкі падыходзяць салдаты ў нямецкай вопратцы. І пад елку складваюць зброю.

Калі зброя была зложана — вінтоўкі, 2 кулямёты, салдаты выстраіліся ў адну шарэнгу, я выходжу з укрыцця з аўтаматам наперавес і гавару:

— Ну, што ж, панове нямецкія салдаты, адваяваліся?

З натоўпу іх даносіцца кліч:

— Мы не немцы, мы рускія!

— Ну, а раз вы рускія, то будзем ваяваць супроць фашыстаў.

— Згодны, — раздаюцца галасы.

— А раз згодны, то слухайце маю каманду! Направа 10 крокаў, шагам марш!

Калі палонныя адыйшлі на дзесяць крокаў ад сваёй зброі, з засады выходзіць наш кулямётчык лейтэнант Іван Гупанаў з кулямётам „Дзегцяровым" напагатове. За ім выходзіць з укрыцця снайпер Канстанцін Тураўскі. Узваліўшы на плечы па аднаму нямецкаму кулямёту, а па чатыры вінтоўкі павесіўшы на шыі дзесяці былых салдат, яны павялі іх у глыб лесу, да стаянкі атрада „Чырвоная Зорка", які прыбыў сюды з Ліпічанскай пушчы. Не даходзячы да атрада, зрабілі прывал. У той час да нас прыбыла частка партызан з атрада Кастуся Каліноўскага і „Чырвоная Зорка". Пад камандай гэтых партызан частка больш моцных і, на наш погляд, больш надзейных палонных атрымала зброю і накіравалася на засаду і мініраванне чыгункі Саколка-Беласток і Беласток-Ваўкавыск.

Нашы надзеі апраўдаліся. Былыя нямецкія салдаты ваявалі добра. Не трусілі. Імкнуліся сваёй барацьбой змыць пляму служак вермахта.

У пачатку чэрвеня пад Супраслю быў арганізаваны атрад імя Жданава. Камандзірам яго быў назначан Іван Федасееў, камісарам — Грыцкін (імя не памятаю).

7—8 чэрвеня пасылаю данясенне сакратару падпольнага Свіслацкага райкома партыі таварышу Аляксандру Шламанаву (Заблудаўскага райкома партыі не існавала) данясенне праз групу свайго камсамольца Міхала Валошына аб становішчы ў Заблудаўскім раёне, аб арганізацыі пярвічных камсамольскіх арганізацый у атрадах Кастуся Каліноўскага, імя Жданава, аб устанаўленні сувязі з беластоцкім падполлем.

У гэтым данясенні мы прасілі, каб нам з партызанскага аэрадрома ў Гута-Міхаліскім лесе прынесла гэта група ўзрывальнікаў, толу і аўтаматычнай зброі для папаўнення.

Праз паўтара тыдня група вярнулася з толам, боепрыпасамі і некалькімі новенькімі аўтаматамі.

Атрады імя Кастуся Каліноўскага і імя Жданава пачалі хутка расці і ўзмоцнілі барацьбу супраць ворага.

Аднойчы сувязныя з Крынак паведамілі, што многіх ваеннапалонных і мірных жыхароў гітлераўцы збіраюцца вывезці ў Беласток і адправіць у Германію на работы.

Мы паставілі перад сабой задачу не дапусціць да таго, каб людзей вывезлі.

Раніцай ішоў дробны дождж. Каля гадзіны дванаццатай распагодзілася. Карповіч, Яроцкі, Буслоў адправіліся ў разведку. На тракце Крынкі-Пілатоўшчына разведчыкі заўважылі машыну і абстралялі яе, забіўшы некалькі немцаў. Карповіч пасылае Буслова ў атрады за дапамогай. Камандзіры атрадаў Аляксей Карпюк і Іван Федасееў, пачуўшы аўтаматныя і вінтовачныя выстралы, паспяшылі на дапамогу.

Наблізіўшыся да дарогі, каля якой стаяў разбіты савецкі танк і адзін разбіты пантон, нашы партызаны залеглі і, падпусціўшы на блізкую адлегласць ідучую калону людзей, адкрылі над іх галовамі агонь з кулямётаў і аўтаматаў.

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

У тыя дні

Былі гэта цяжкія дні. Савецкія войскі ў кровапралітных баях адыходзілі на ўсход. Ворат, пакідаючы за сабою папялішчы, руіны і мора крыві, як той дзікі звер, ірваўся ўперад.

Каля Дубіч Царкоўных ішлі жорсткія баі. Вёска была спалена. А тут, як на бяду — палявая тэлефонная сувязь паміж савецкімі часцямі (асноўнымі сіламі ва ўрочышчы „Княжына" каля Крывяціч і штабам у Дубічах Царкоўных) была перарвана.

На Дубічы ляцелі снарады гітлераўцаў, якія размясціліся ў Грабаўцы і далей. Былі гэта першыя дні вайны. Жыхары Дубіч Царкоўных пакідалі сваю вёску, ішлі хто куды, найбольш у Кляшчэлі, іншыя знайшлі прытулак у суседняй вёсцы Рутка.

*

Баі ішлі далей на ўсходзе, а ў нас пакуль было „зацішша". Фашысты распраўляліся з тымі, хто спрыяў савецкай уладзе. Каля Руткі, над самай рэчкай, быў нямецкі штаб, а ва ўрочышчы „Багна" — эсэсаўскі полк. Вёска Рутка невялікая, але хаты далекавата стаяць адна ад другой. Было некалькі хутароў. У апошнія гады санацыі была тут праведзена камасацыя, і некаторыя пайшлі на „вынас". Пасяліліся ў другім месцы. За вёскай стаялі дзве сялянскія сялібы: Міхася Сахі і Фёдара Леўчука. Першы жыў каля дарогі, якая ішла да Рудутаў, другі — далей на поўдзень, бліжэй вёскі Грабавец.

У гэтых двух сялян хаваліся савецкія байцы, якія неяк адарваліся ад сваіх воінскіх часцей. Савецкія салдаты чакалі моманту, пакуль усё супакоіцца і яны змогуць праврвацца да сваіх. Аднак у вёсцы знайшоўся здраднік, які пайшоў у нямецкі штаб над рэчкай і паведаміў, што ў селяніна Міхася Сахі прыхаваліся савецкія байцы. Фашысцкі афіцэр выслаў трох сваіх салдат разам са здраднікам. Калі тыя падыйшлі блізка да будынкаў, савецкія байцы адкрылі агонь і забілі аднаго варожага салдата, а другога ранілі. Трэці немец разам са здраднікам уцяклі. Байцы, якія былі ў Сахі, паспелі выскачыць у жыта і ўцячы ў бяспечнае месца. Немцы паднялі трывогу і пачалі прачэсваць палеткі і хутары-„вынасы" каля Руткі.

У селяніна Фёдара Леўчука хавалася таксама некалькі байцоў-афіцэраў і два жыхары з Дубіч Царкоўных — Іван Грыгарук і Уладзімір Старасельнік. Усе яны зжыліся, як адна сям'я. Гаспадар Фёдар насіў ім харчы на вышкі над хлявом. Пры савецкай уладзе ён лічыўся актывістам і быў гарачым прыхільнікам савецкай улады. Калі фашысты пачалі прачэсваць будынкі крайніх хат, пасля няўдалага візіту на хутары ў Міхася Сахі, чарга дайшла і да Фёдара Леўчука. Немец запытаўся ў гаспадара, ці не хаваюцца ў яго будынках савецкія салдаты. Той рашуча адказаў, што не. Аднак гітлераўцы падпалілі будынкі селяніна, і калі ўсё пачало гарэць, з вышак пачалі выскакваць людзі. Немцы адкрылі стральбу. Некалькі з уцякаючых савецкіх афіцэраў загінула. Іншыя ўцяклі ў жыта, адстрэльваючыся.

Немцы злавілі двух жыхароў з Дубіч — Івана Грыгарука і Уладзіміра Старасельніка. Арыштавалі таксама Фёдара Леўчука, бацьку чатырох малалетніх дзяцей. Пагналі іх у нямецкі штаб і тут „заняліся" імі эсэсаўцы. Гэтыя звяругі паказалі, што ўмеюць у сваёй „прафесіі". Ды нічога не дабіліся яны ад гэтых простых людзей.

Раніцай у аўторак 24 чэрвеня 1941 года павялі іх, страшэнна пакалечаных, у недалёкі лясок, направа ад вёскі Рутка, едучы ў Орлю. За імі бегла старая Параска, маці Івана Грыгарука, прасіла-маліла, каб адзінага сына адпусцілі, бо ж ён нікому дрэннага нічога не рабіў. Фашысты былі нячулыя. На вачах у маці заставілі выкапаць сабе магілы... На вачах у маці расстралялі...

Праз некалькі дзён людзі адкапалі іх і пахавалі на Дубіцкіх могілках. Старая Параска тры ночы не адыходзіла ад магілы любімага сына Івана. Людзі па начах чулі яе плач і лямант і разам з гэтай жанчынай перажывалі трагедыю. А ў сэрцах верылі, што прыйдзе на фашызм заслужаная кара.

У тым месцы, дзе расстралялі трох вясковых герояў, стаіць цяпер крыж, а кругом вырастае малады лес.

Мікалай Панфілюк

Новы малачар

Доўгі час у Спічках было цяжка прадаваць малако. Малачарамі былі розныя людзі, але чамусьці хутка пакідалі сваю працу. Тады людзі наракалі, што няма дзе прадаваць малако, хаця ёсць у вёсцы мураваны будынак малачарні. Доўгі час малачаром у Спічках працаваў Рыгор Себясевіч. Чалавек гэта добрасумленны, і жыхары нашай вёскі паважалі яго. Ён вельмі старанна выконваў свае абавязкі. Людзі казалі, што такога малачара цяжка знайсці. Але калі ён не захацеў далей працаваць малачаром, тады ўзніклі сапраўды вялікія цяжкасці з выбарам іншага. У вёсцы часта адбываліся сходы, на якіх жыхары выбіралі малачара. Пасля вялікіх намаганняў малачаром быў выбраны Ян Мышка. Гэта таксама добры чалавек. Пакуль што ён вельмі добра вядзе скупку малака ў вёсцы.

Васіль Асеннік

Каб было прыгажэй

Сяляне з Крывяціч часта і ахвотна ўдзельнічалі і ўдзельнічаюць у грамадскай працы. І так, у апошні час моладзь і старэйшыя ўпарадкавалі плошчу каля святліцы і клуба „Рух". Тут жа заснаваўся „зялёны астравок", на якім людзі пасадзілі каля сарака дэкаратыўных дрэўцаў.

І. Кірызюк

Паўмільёна ашчаднасцей у адной школе

Ваяводскі аддзел ПКО ў Беластоку паведаміў нам, што пачатковая школа № 20 у Беластоку дасягнула звыш паўмільёна злотых на вучнёўскіх кніжках СКО. Вучняў у школе 746. Найбольшыя ашчаднасці маюць: клас IVa — 28 вучняў, 35.290 зл., клас IIIa — 29 вучняў, 35.090 зл., клас IIIб — 27 вучняў, 33.761 зл.

Белавежскія афіцыянткі

У Белавежу штогод прыязджае звыш 100 тысяч экскурсантаў і турыстаў. Пасля наведання цікавейшых аб'ектаў, амаль кожны з іх кіруецца ў адзін з чатырох белавежскіх рэстаранаў. Вітае іх усмешкай 25 афіцыянтак (рэстаран „Іва" дае працу 9 афіцыянткам, „Турыстычная" — 4, „Зуброўка" — 6, „Сарэнка" — 6). Яны стараюцца, каб кожны чалавек быў абслужаны хутка і спраўна. І гэта наогул ім удаецца, хаця часта кроплі поту аблліваюць твар. Даводзіцца абслужыць у дзень каля 1,5 тысяч асоб. Ды яны любяць сваю працу. Цешыць іх кожны задаволены чалавек.

Белавежскія афіцыянткі набіраюцца не толькі з самай Белавежы, але таксама з вёсак, што ў Гайнаўскім і Бельскім паветах. Многія вымушаны даязджаць.

П. Байко
Фота В. Мінкевіча



Афіцыянткі з „Турыстычнай" і „Івы" (знізу ўверх): Яўгенія Матыя, Тэрэса Лесяк, Анна Бушко.

Свята маладосці ў Чыжах

У вёсцы Чыжы Гайнаўскага павету адбылося Свята маладосці — народны фэстын з кніжным кірмашом і шматлікімі іншымі мерапрыемствамі. Вуліцай вёскі прайшоў каляровы карагод. Асабліва прыгожа выглядала калона вучняў пачатковай школы з Чыжоў. Педагогі гэтай школы пастараліся паказаць школу цікава і багата. На сцягах былі лозунгі. Вучні былі апрануты, як героі розных казак.

З дакладам на свяце выступіў віцэ-начальнік павету Вацлаў Цаглярскі, які падкрэсліў добрыя вынікі ў дзейнасці ЗСМВ і БГКТ у Чыжах.

Потым адбыўся турнір паміж Койламі і Асоўкай. Былі наступныя спаборніцтвы: беганне ў мяшку, перацягванне вяроўкі, жаночы футбол і іншыя. Абедзве вёскі аказаліся амаль роўныя. Гледачам вельмі спадабаліся таксама музычныя і драматычныя беларускія калектывы.

Фэстын закончыўся адкрыццём „зялёнай святліцы", пры якой працавала моладзь з Чыжоў. На прызнанне ў гэтай працы заслужылі: былы старшыня гуртка ЗСМВ і актывіст БГКТ у Чыжах Янка Аляксеюк, таксама Чэслаў Маяровіч, Яўген Тамашук, Рыгор Сегень і іншыя. Доўга ішла супольная забава ў „зялёнай святліцы".

„Мгла"
Фота А. Т.



З'езд жанчын

Адбыўся павятовы з'езд Лігі жанчын у Беластоку. Адкрыла яго старшыня павятовага праўлення Тамара Якімюк, а вяла Яўгенія Радзівоноўская з ваяводскага праўлення Лігі жанчын. Абедзве гэтыя жанчыны былі ўзнагароджаны ганаровымі адзнакамі Лігі жанчын.

Сабраныя дэлегаткі гаварылі пра дасягненні і далейшую працу сваёй арганізацыі. Было прысвечана многа ўвагі бедным, самотным і дзецям, якія не маюць дастатковай апекі ў хаце.

Старшынёй новага праўлення стала зноў Тамара Якімюк.

На заканчэнне адбылася мастацкая частка ў выкананні вучняў са школы ў Супраслі пад кіраўніцтвам Аліцыі Леапальд. (вп)



Ніна Саковіч, Бельскі беларускі ліцэй. Верш пра Кожына „Наша вёска" надрукуем.

Мікалай Себясевіч, Бельскі беларускі ліцэй. Верш „Два браты" будзем друкаваць у „Парнасіку". Нядрэнна, больш дбайце пра рыфму.

Васіль Асеннік. Верш „Маладыя салдаты" надрукуем без апошняй страфы.

О. Б. — Інфармацыя добрая. Ды чаму не падалі свайго імя, прозвішча і адрасу — прынамсі да ведама рэдакцыі? Ведаць жа трэба, хто піша. Не можам друкаваць ананімаў. Лічым таксама, што добра было б папоўніць інфармацыю назвай вёскі, бо здарэнне, якое апісваецца, было сапраўды.

Прыпынак ПКП у Падбеллі

Прыпынкі ПКС і ПКП у малых мясцовасцях рэдка бываюць чыстыя і прыемныя. Віна ў гэтым саміх пасажыраў, якія не клапоцяцца пра парадак, а бестурботна кідаюць на падлогу рознае смецце. Найбольш карыстаецца з прыпынкаў моладзь, яна ж ездзіць у школу. І, на жаль, прыпынкі сведчаць таксама аб ёй. Знішчаныя сцены, непатрэбныя надпісы — усё гэта выглядае непрыемна.

Вышэй пададзеныя ўвагі не датычаць прыпынку ПКП у Падбеллі. Тут моладзь з Дубяжына паклапацілася, каб прыпынак выглядаў чыста і прыемна. Вучні зрабілі дзве фотагазеты. Адна „30 год ПНР", другая — прысвечаная ахове лясоў. Газеты гэтыя павесілі на свежа памаляваных сценах. Усюды прыгожа. Кожны бачыць і ведае, што тут цяпер нельга кідаць смецця. Касірша Надзя таксама ветлівая да людзей, усміхаецца і ахвотна адказвае на пытанні. На такім прыпынку добра чакаць поезда.

Суседка

Жыве ў сяле Параска

У малой хатцы ў Грэдалях жыве старая жанчына. Маленькая, у акулярах, сімпатычная Параска Астапчук. Яна ўдава па салдаце Іване, якога паклікалі ў войска яшчэ да 1939 года. Хутка пачалася вайна, і муж не вярнуўся. Параска не выйшла другі раз замуж. Усё чакала, ды не дачакалася. Яе Іван загінуў на вайне. Цяпер толькі пісьманосец штомесяц прыносіць Парасцы ўдовіну пенсію.

Параска жыве адна — дзяцей не было. І толькі галінкі бэзу заглядаюць у малое акенца яе хаткі. А так нядаўна, здаецца, Параска была маладая і спраўная дзяўчына. Прала лён і воўну. Ткала прыгожыя ручнікі і саяны з воўны. Спявачкі з Грэдалёў, якія нядаўна прымалі ўдзел у конкурсе „Беларуская песня — 74" былі апрануты ў прыгожыя саяны, пазычаныя ад Параскі. Гэтая мілая жанчына надта цешылася, калі даведалася, што добра выступілі грэдалёўскія спявачкі і што спадабаліся ўсім. Жадаем доўгага здароўя, вам, добрая жанчына!

Суседка

У Тапчыкалах

За чысціню хлявоў і малака жанчыны з Тапчыкал атрымалі пахвалу і ўзнагароду — гадавую падпіску на часопіс „Гаспадыня" на 1974 г. А вось прозвішчы гаспадынь: Ольга Мароз, Ніна Сікора, Анна Суліма-Даліна і Ніна Шчыгел. Заваяваць узнагароду памагаў ім інструктар гміннай сельскагаспадарчай службы Васіль Якімюк.

Суседка

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Нараў будзе развівацца

Адказвае:
Urząd Powiatowy w Hajnówce Wydz. Gosp. Komunalnej i Przestrzennej, Ochrony Srodowiska i Komunikacji.

W nawiązaniu do wywiadu z Naczelnikiem Gminy Narew, zamieszczonegó na łamach „Niwy" z dnia 31.III.1974 r. Urząd Powiatowy w Hajnówce Wydział Gospodarki Komunalnej i Przestrzennej, Ochrony Środowiska i Komunikacji uprzejmie informuje:

— Narew posiada opracowany plan ogólny zagospodarowania przestrzennego zatwierdzony w roku 1965, uwzględniający rozwój miejscowości do 1980 r.

— Nowe warunki i zadania, wynikające z reformy rad narodowych, skłaniają do dokonania pewnych zmian w planie ogólnym Narwi.

— W roku 1973 dokonano inwentaryzacji Narwi, która posłuży w najbliższym czasie do opracowania planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego. Do opracowania powyższego planu przystąpi Powiatowy Zespół Urbanistyczny po zakończeniu scalania gruntów.

— Przy pracach scaleniowych wyłączono tereny budowlane Narwi. Jednak biorąc pod uwagę przyszłe potrzeby rozwojowe miejscowości, wydzielono nowe tereny pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i typu rolniczego. Działki takie są do nabycia z Państwowego Funduszu Ziemi.

— W chwili obecnej jest również możliwość zlokalizowania niezbędnych inwestycji uspołecznionych.

Z upoważnienia Naczelnika Powiatu
Bazyli Nowak
Kierownik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Przestrzennej, Ochrony Srodowiska i Komunikacji.

NIWA 15-950 Białystok, ul. Wesołowskiego 1. TELEFON 2-32-41. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Wydawca RSW „Prasa—Książka—Ruch". Indeks 36911.

Хто забіў Іванова?

Два тыдні я быў у камандзіроўцы. Вярнуўся позна, калі жонка ўжо спала. Толькі на міг яна расплюшчыла вочы і прашаптала:

— Хто забіў Іванова?..

„Зноў кашмары сняцца“, — падумаў я.

— Спі, спі, дарагая...

Раніцай на аўтобусным прыпынку да мяне падыйшоў незнаёмы мужчына.

— Хто ж забіў Іванова? — спытаў ён, з цікавасцю гледзячы мне проста ў вочы.

„Зноў Іваноў, — падумаў я. — Не паспееш выехаць з горада, і вось ужо нешта здараецца...“

У аўтобусе да мяне звярнулася дзяўчына:

— А вы не ведаеце, хто ж усё-такі забіў Іванова?

— Не ўмешвайце мяне, калі ласка! — абурыўся я. — Я нічога не бачыў...

— Не бачыў! — зашумелі навокал. — Увесь горад бачыў, а ён не бачыў!..

У гэты момант голас падняла бабулька:

— Я яго, бандзюгу, адразу пазнала: вусы даўжэзныя, нагавіцы шырачэзныя... Ён і забіў.

З жахам глянуў я на свае нагавіцы і, прыкрыўшы партфелем вусы, на першым жа прыпынку выскачыў з аўтобуса.

У аддзел я ўвайшоў, апусціўшы галаву. Начальнік, не чытаючы, адклаў маю справаздачу аб камандзіроўцы і весела сказаў:

— Я тут з раніцы пагаварыў з сім'ём, а цяпер ад цябе хачу пачуць: хто забіў Іванова?

Я задрыжаў. У мазгах пранесліся ўсе Івановы, з якімі я быў калі-небудзь знаёмы. Уяўленне рысавала карціны адну страшнейшую за другую. Першаму Іванову я падсыпаў мыш'як у вакзальным буфеце. У другога Іванова курортнай ноччу цэліўся з буйнакалібернага пісталета...

— Пі, пі, мілы, — пачуў я і зразумеў, што ляжу на канапе ў прыёмнай, а прыбіральшчыца цётка Наташа адпойвае мяне валер'янкай. — Ляжы, ляжы, мілы, — ласкава зашаптала яна. — Ты мне скажы толькі, хто Іванова забіў?

Праз пятнаццаць мінут на дырэктарскай „Волзе“ мяне даставілі дамоў.

— Дарагая! — звярнуўся я да жонкі. — Не хачу нічога ўтойваць. Я павінен урэшце сказаць табе, хто забіў Іванова...

— Не расказвай! — узмалілася яна. — Праз пяць мінут пачнецца апошняя серыя. Ідзі ўключы тэлевізар.

Б. Бярмяк, А. Юрыкаў

Ў адну рыбіну сілу...

НІЎКА

ПРАДБАЧЛІВАЯ

— Ты зглузду з'ехала. Навошта ты бярэш чорную сукенку на мора?

— Трэба заўсёды ўсё ўлічваць. Мой муж не ўмее плаваць...

МІНІБАЙКІ

ЗЯЗЮЛЯ

Зязюля лекцыю чытала,
Зязюля птушак павучала,
Як гнёзды віць, як яйкі несці.
Ды тут пачулася нарэшце:
— Вой, не кажы ты так багата...
Лепш растлумач, дзе твая хата?
Яна ж „ку-ку“ на развітанне:
— Нейк не па тэме мне пытанне.

Паўлюк Пранузa

ДОЖДЖЫК

— Дожджык, дожджык,
Сыпані.
Нас з работы
Прагані.
Мы паедзем
Мыцца.
Мыцца
І галіцца.
Ну, а потым,
Як заўжды,
Вып'ем
„Зміевай“ вады.
А пасля
Лі хоць тры змены:
Нам і мора
Па калена.

А. Гарэлік

ГУМАР З

ГЛУХІ ДОЖДЖЫК

— Дожджыку, дожджыку, — просяць людзі, — ідзі туды, дзе просяць.

— Дзе косяць? — Не дачуў дожджык і пабег на касьбу.

— Дожджыку, дожджыку, ідзі туды, дзе чорна.

— Дзе ўчора? — Не дачуў дожджык ды й пабег туды, дзе ліў учора.

— Дожджыку, дожджыку, ідзі туды, дзе ждуць.

— Дзе жнуць? — Зноў не дачуў дожджык і хутка пабег на жніво.

...На пляжы можна прыдбаць многа новых сяброў. Асабліва, калі вы возьмеце з сабою што-небудзь паесці.

...Ідэалісты падзяляюцца на ўтапістаў і ўтопленнікаў. Утапісты — гэта звышідэалісты, а ўтопленнікі — гэта ідэалісты, якія паверылі ў тое, што не могуць утапіцца.

НАД МОРАМ

На беразе Балтыйскага мора адзін з адпачываючых налівае марскую ваду ў бутэльку.

— Хачу ўзяць дамоў на памяць, — тлумачыць ён.

Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— Налівай толькі да палавіны.

— Чаму?

— Каб не выбіла корак у час прыбою.

ЯМУ ДАЗВОЛЕНА

— Мамачка, можна мне выкупацца ў моры зараз? — пытае маленькая Жазэфіна.

— Ні ў якім выпадку, дзіцятка. Хвалі надта вялікія!

— Ды татка ж купаецца.

— Татка застрахаваны.

ВЯЛІКАЕ КАХАННЕ

— Павер, унучка, у жыцці жанчыны бывае ўсяго адно вялікае каханне...

— Хто ж быў тваім вялікім каханнем? — спытала ўнучка.

— Маракі!

ЗНАЙШОЎ

Залез п'яны мужчына ў вялікую лужыну і нешта шукае. Падыходзяць да яго двое і пытаюць:

— Што ты шукаеш?

— Ды не пытайце, лепш памажыце!

Улезлі і тыя двое ў лужыну, шукаюць а што шукаюць — і не ведаюць.

Аж вось той п'яны вылазіць з лужыны і крычыць:

— Знайшоў!

— Што ж ты там знайшоў?

— Бераг...

НЕ ПРАМОКНЕ

Старая дама, жонка адмірала, наведала аднойчы падводную лодку. Яна безупынна задае пытанні капітану:

— Скажыце, калі вы апускаецеся, ці не можа прамокнуць гэта гармата на палубе?

— Вядома, не.

— Чаму? Што ж вы для гэтага робіце?

— Мы проста ставім зверху парасон, мадам.

Прыстасаваліся.

БЯДА

З пасажырскага карабля, пацярпеўшага аварыю ў адкрытым моры, выратаваліся на маленькай бязлюднай выспе дзве пасажыркі — англічанка з Лондана і шатландка з Глазга. Праз некалькі дзён у іх кончыліся крошкі стравы і не засталося ніякіх шанцаў на выратаванне.

— Здаецца, нас чакае галодная смерць, — сумна сказала англічанка.

— А ў мяне да гэтага ж загінуў і зваротны білет, — усхліпнула шатландка.

УСЁ РОЎНА

П'яны мужчына выходзіць з рэстарана і гаворыць стаячаму ў дзвярах чалавеку ў зязючай золатам форме:

— Хутчэй таксі!

— Паслухайце, я адмірал, а не швейцар.

— Тады выклічце карабель!

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Ліды Аляксеюк, Тэрэсы Пытэль, Галіны Ясінскай, Люцыны Ясінскай, Рамуальда Аляксеюка і Вальдэмара Пытля з Баркоў Гайнаўскага павету змяшчаем песню

SREBRNE WESELE

Słowa: Edward Fiszer
Muzyka. Stefan Rembowski

W kwiaciarni wybiorę najdroższy mi kwiat,
rodzince niedzielę umilę,
bo dzisiaj świętuje dwadzieścia pięć lat.
Ach, piękne przeżyje się chwile!

Srebrne wesele!
Panowie z szampanem pośpieszcie co tchu:
O przyjaciele,
miłości, wierności życzymy lat stu!
Życia tak wiele,
radości i smutków nie skąpił nam świat.
Srebrne wesele!
Rodzince strzeliło dwadzieścia pięć lat,
dwadzieścia pięć lat.

Pierścionki, pamiątki od ślubu do dziś
toczyły się kołem przez dzieje,
do marzeń dalekich powraca znów myśl
i nowe snujemy nadzieje.

Srebrne wesele...

Dziewczyny, chłopaki, synowie i zięć —
i coraz nas więcej przybywa...
Nasz stary wciąż jary, potańczyć ma chęć,
i mama jak nigdy szczęśliwa.

Srebrne wesele...

КУРЁЗЫ

МЕЧАНЫЯ РЫБЫ

Цікавы эксперымент правялі вучоныя інстытута іхтыялогіі амерыканскага штата Вісконсін, якія вырашылі даследаваць ступень забруджанасці прамысловымі адходамі возера Мічыган. Для гэтага было выкарыстана асаблівае хімічнае рэчыва, якое, будучы зусім бясшкодным, пасля ўвядзення ў цела рыбы прымушала яе свяціцца. Такім чынам іхтыёлагам удалося вывучыць не толькі норавы „мечаных“ рыб, але і вызначыць па месцах, дзе яны збіраліся, найбольш чыстыя ўчасткі возера.

НА ГУМАВАЙ ЛОДЦЫ... У БУНДЭСТАГ

Адзін з маладых дэпутатаў СДПГ звярнуўся з пісьмом да старшыні бундэстага, у якім просіць дазволіць яму ў парадку выключэння пераязджаць Рэйн на надзіманай лодцы (гэта забаронена правіламі бяспекі). Жыве ён насупраць бундэстага на другім беразе, г. зн. за 300 метраў, але вымушаны штодзённа праязджаць 6 кіламетраў і прастойваць у шматлікіх „пробках“, каб трапіць на работу. „Калі мне дазволяць пераплываць Рэйн на гумавай лодцы, я сэканомлю дзяржаве бензін і час. Да таго ж у нейкай меры акупіцца сродкі, затрачаныя на маю вучобу на флоце, дзе я адслужыў абавязковую службу“, — заявіў дэпутат.

УДАЧА РЫБАКА

Прынята лічыць, што рыбаловы-аматары схільны да перабольшвання. Таму, калі жыхар балгарскага горада Горна-Арахавіца Асен Іліеў расказаў сябрам, што ён злавіў у рацэ Росіца велізарнага сома, многія аднесліся да гэтага скептычна. Аднак на гэты раз рэчавыя доказы былі ў наяўнасці. На вудачку Іліева папаўся сомвелікан вагой 40 кілаграмаў. Даўжыня рыбіны — 198 сантыметраў.

Між намі

Бывае, што не толькі вадалазы выходзяць сухімі з вады.